

**Ontwerp gemeentelijk Rioleringsplan
2004 t/m 2008**

Met beleid aan de slag

Ontwerp

Verantwoording

Titel	Ontwerp gemeentelijk Rioleringsplan 2004 t/m 2008
Opdrachtgever	Gemeente Heusden
Projectleider	ing. J.A.M. Stolker
Auteur(s)	ing. J.A.M. Stolker
Projectnummer	4284338
Aantal pagina's	41(exclusief bijlagen)
Handtekening	

Datum 2 februari 2004

Colofon

Tauw bv
afdeling Water, Ruimte & Riolering
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon (030) 282 48 24
Fax (030) 282 48 45

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de opdrachtgever of Tauw bv.

Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw bv een hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

. NEN-EN-ISO 9001.

Inhoud

1	Inleiding.....	1
1.1	Aanleiding.....	1
1.2	Planhorizon.....	1
1.3	Samenwerking in de (afval)waterketen.....	2
1.4	Procedures	3
1.5	Leeswijzer.....	3
2	Kwaliteit van de rioleringszorg, terugblik en vooruitzien	5
2.1	Inleiding.....	5
2.2	Evaluatie GRP 1999-2003.....	6
2.2.1	Onderzoeksactiviteiten.....	6
2.2.2	Maatregelen	6
2.3	Rioleringszorg in perspectief met de omgeving	7
2.4	Kwaliteit van de rioleringszorg in de gemeente Heusden	8
2.4.1	Inleiding.....	8
2.4.2	Doel van riolering en nadere specificatie van dat doel	9
2.4.3	Het gewenst kwaliteitsniveau voor de bestaande en toekomstige riolering..	9
2.4.4	Gewenste kwaliteitsniveau voor de invulling van het rioleringsbeheer	12
2.4.5	Meetmethoden	12
3	Waar staat de gemeente Heusden op dit moment?.....	13
3.1	Inleiding.....	13
3.2	Lozing van ongezuiverd afvalwater in het milieu (bij bestaande bebouwing)	13
3.3	Toekomstige afvalwaterlozingen (bij nog te realiseren nieuwbouw)	14
3.4	Overzicht aanwezige voorzieningen.....	14
3.4.1	Inventarisatie.....	14
3.4.2	Toestand van objecten.....	16
3.4.3	Functioneren van de vrijvervalriolering	17
3.4.4	Functioneren van de rioolgemalen en mechanische riolering.....	18
3.4.5	Verordeningen en vergunningen.....	19
4	Met beleid aan de slag	21
4.1	Inleiding.....	21
4.2	De keuzes	21
4.3	Belangrijkste beleidsthema's (speerpunten) voor de planperiode	22
4.4	Bestaande en toekomstige afvalwaterlozingen	23
4.4.1	Algemeen	23
4.4.2	Bestaande afvalwaterlozingen	23
4.4.3	Toekomstige afvalwaterlozingen bij nieuwbouw.....	24
4.5	Beheer bestaande voorzieningen	25
4.5.1	Met onderzoek aan de slag	25
4.5.2	Met maatregelen aan de slag	26
4.5.3	Samenvatting beheermaatregelen planperiode 2004-2008.....	29
5	Middelen en kostendekking	31
5.1	Inleiding.....	31
5.2	Personele middelen.....	31
5.2.1	Kwantificering in relatie tot de strategie	31
5.2.2	Conclusie.....	31
5.3	Financiële middelen.....	31

5.3.1	Algemeen	31
5.3.2	Vervangingswaarde.....	32
5.3.3	Totale uitgaven.....	32
5.4	Kostendekking	33
5.4.1	Algemeen	33
5.4.2	Heffingsgrondslag rioolrecht, heffingseenheden	33
5.4.3	Berekening kostendekkend rioolrechttarief	34
5.5	Keuzes	35
6	Besluit	39
7	Referenties	41

Bijlagen

1. Overzicht gerealiseerde maatregelen GRP 1999-2003
2. Rioleringszorg in perspectief met de omgeving
3. Gewenst kwaliteitsniveau voor de toestand van bestaande en nog te realiseren riolering
4. Voorwaarden voor de effectieve invulling van de rioleringszorg
5. Kwaliteitsstreefbeelden voor vrijvervalriolen in de gemeente Heusden
6. Klimaat ontwikkelingen mede in relatie tot het rioleringsbeleid in de gemeente Heusden
7. Saneringsplan ongezuiverde afvalwaterlozingen
8. Overzicht objectgerichte maatregelen in de vrijvervalriolering 2003-2012
9. Overzicht systeemgerichte maatregelen in de vrijvervalriolering 2004
10. Overzicht belangrijkste financiële gegevens
11. Reacties van externe instanties

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor het verwijderen van huishoudelijk afvalwater en regenwater uit de woonomgeving is riolering een onmisbare voorziening. De aanleg en het in stand houden van riolering is een gemeentelijke taak die zijn wettelijke basis vindt in de Wet milieubeheer (Wm art. 10.33, zie tekstkader).

De gemeente is verplicht om de invulling van de aanleg en beheer inzichtelijk te maken (de planverplichting in de Wm).

Het opstellen van een nieuw gemeentelijk rioleringsplan is noodzakelijk omdat de planperiode van het huidige GRP 1999-2003 (ref.1) eind 2003 verstrijkt.

Het rioleringsstelsel in de gemeente Heusden vertegenwoordigt samen met de overige "grijze" infrastructuur in de openbare ruimte een zeer aanzienlijk maatschappelijk kapitaal. De lokale overheid heeft de taak om deze voorzieningen doelmatig en tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten in stand te houden.

Beleidsafwegingen die te maken hebben met de kwaliteit van de woon- en werkomgeving hebben een directe invloed op de invulling van de gemeentelijke rioleringszorg en vice versa. Het gemeentelijk rioleringsplan is een instrument om hier op een transparante manier inzicht in te geven.

Momenteel stagneert de uitvoering van het rioleringsbeleid in Nederland. Rioleringsbeleid wordt veelal voor meerdere jaren vastgelegd, zonder een ingebouwde mogelijkheid om in te spelen op actuele ontwikkelingen. In dit plan is daar samen met onze adviseur op ingespeeld door een andere aanpak in te zetten: in de gemeente Heusden gaan we "met beleid aan de slag". Dat betekent onder meer dat er de komende jaren ook weer echte keuzes kunnen worden gemaakt door het gemeentebestuur.

In het kader van het dualisme van het lokale bestuur houdt de gemeenteraad het primaat voor het vaststellen van het gemeentelijk rioleringsplan. De uitvoering evenwel is in handen van het college.

Veel van de beleidsuitgangspunten van dit moment zijn al in een eerder stadium vastgelegd. Dat betekent dat er in het kader van dit GRP-3 relatief weinig ruimte voor beleidskeuzes is. Bij de evaluatie van het GRP in 2005 zal deze beleidsruimte groter zijn.

1.2 Planhorizon

Een gemeente stelt zelf de geldigheidsduur van het plan vast (art. 4.22 Wm). Bij het vaststellen ervan speelt normaliter de mate waarin ontwikkelingen kunnen worden ingeschat en onzekerheden kunnen worden uitgesloten een belangrijke rol.

Wet milieubeheer Artikel 10.33

1. Elke gemeente draagt zorg voor de doelmatige inzameling en het doelmatig transport van afvalwater dat vrijkomt bij de binnen haar grondgebied gelegen percelen.

2. Op verzoek van burgemeester en wethouders kunnen gedeputeerde staten in het belang van een doelmatige verwijdering van afvalwater ontheffing verlenen van de verplichting opgenomen in het eerste lid, voor een in die ontheffing genoemde periode, voor:

- a) een gedeelte van het grondgebied van de gemeente, dat gelegen is buiten de bebouwde kom;
- b) een bebouwde kom van waaruit afvalwater met een vervuilingswaarde van minder dan 2000 inwonerequivalenten wordt geloosd.

In Nederland wordt over het algemeen een GRP opgesteld met een vaste looptijd van meestal vijf jaar. Na die periode wordt het GRP geëvalueerd en wordt een nieuw plan opgesteld. Een dergelijke aanpak biedt weinig flexibiliteit om in te springen op nieuwe (beleids)ontwikkelingen tijdens de uitvoeringsfase van het GRP.

Bij de opzet zoals we die in de gemeente Heusden gaan volgen is de geldigheidsduur minder relevant. Voor het derde gemeentelijke rioleringsplan is voor een andere aanpak gekozen. Daarbij is nog steeds sprake van een planperiode van vijf jaar, maar de planhorizon wordt jaarlijks 1 jaar 'uitgeschoven'. Voordelen hiervan zijn:

- De aanpak loopt synchronoos met de BBI systematiek van de gemeente Heusden.
- De jaarlijkse evaluatie van het plan kan met betrekkelijk weinig inspanning plaatsvinden: deze kan, samen met de aangepaste meerjarenbegroting, deel uitmaken van de voorjaarsnota. De gemeenteraad heeft op deze manier gelegenheid om ook echte beleidskeuzes te maken en mede op basis daarvan beleidsmatige bijstellingen door te voeren. Daarbij is er beter inzicht in zowel de beleidsvoorbereiding als de beleidsuitwerking. Deze aanpak zal bij de evaluatie van dit GRP in 2004 worden gevolgd.

De uitvoering van het rioleringsbeleid zal vergezeld gaan van een operationeel programma rioleringszorg.

Rioleringszorg komt met deze aanpak dicht bij het gemeentebestuur en komt daardoor meer tot leven.

De rol die de burgers van de lokale overheid verwachten kenmerkt zich door meedenken, anticiperen op veranderingen, doelmatig werken, minder dikke rapporten en eerder aan de slag. Daarom heeft dit GRP de titel " met beleid aan de slag". Hierop komen we bij een aantal van de onderwerpen in dit plan nog nader terug.

1.3 Samenwerking in de (afval)waterketen

De landelijke overheid verlangt een samenwerking tussen al die partijen, die direct of indirect betrokken zijn bij de inzameling, het transport en de zuivering van het afvalwater. Die samenwerking moet zijn gericht op een doelmatig beheer van de (afval)waterketen. Resultaat moet zijn dat de gebruiker een goed product krijgt tegen acceptabele kosten. Samenwerken zal gebaseerd moeten zijn op gelijkwaardigheid en respect voor ieders verantwoordelijkheid. Samenwerking kan dan niet gebaseerd zijn op dictaten door een van de partijen. Een dergelijke benadering zal van alle partijen het nodige aanpassingsvermogen vragen. Dit aandachtspunt speelt onder meer een rol in de verhouding tussen de gemeente en de waterkwaliteitsbeheerder.

Bij het opstellen van het GRP-3 hebben we te maken met de volgende partijen:

- waterschap Aa en Maas, verantwoordelijk voor de waterkwaliteit- en waterkwantiteit ten noorden van het Afwateringskanaal;
- waterschap de Dommel, verantwoordelijk voor de waterkwaliteit- en waterkwantiteit ten zuiden van het Afwateringskanaal;
- Rijkswaterstaat, directie Zuid-Holland, als waterkwaliteitsbeheerder van de Maas;
- de Provincie Noord-Brabant;
- de VROM inspectie Regio Zuid.

Alle partijen hebben voor de vaststelling van het plan door de gemeenteraad gelegenheid gekregen om schriftelijk commentaar te leveren. Hun reacties zijn in bijlage 11 opgenomen en zijn, voor zover relevant, verwerkt. Bij de verdere operationalisering van het rioleringsbeleid komen deze partijen uiteraard weer aan bod, overigens ieder in hun eigen rol. Dit betekent

onder meer, dat er gekoppeld aan de jaarlijkse evaluatie van het rioleringsbeleid een overleg met waterschap Aa en Maas zal plaatsvinden.

1.4 Procedures

De Algemene wet bestuursrecht geeft bestuursorganen de opdracht besluiten, zoals de vaststelling van dit plan, zorgvuldig voor te bereiden. Onderdeel van een zorgvuldige voorbereiding betreft het inventariseren van alle belangen, die bij een besluit kunnen zijn betrokken. Een gemeentelijk rioleringsplan wordt voorbereid door burgemeester en wethouders, die daarbij in ieder geval genoemde partijen betrekken. Artikel 150 van de Gemeentewet bepaalt dat de gemeenteraad een verordening moet vaststellen waarin inspraak van ingezetenen is geregeld. In de gemeente Heusden is daar invulling aan gegeven door de "Inspraakverordening gemeente Heusden 1997". Deze verordening kiest de openbare voorbereidingsprocedure van de Algemene wet bestuursrecht als procedure voor het organiseren van inspraak. Deze procedure is ook gehanteerd bij de voorbereiding van dit rioleringsplan. Een overzicht van de procedure vindt u in het raadsvoorstel. Na vaststelling wordt het plan toegezonden aan genoemde instanties.

1.5 Leeswijzer

Dit GRP representeert de visie op de gemeentelijke rioleringszorg in Heusden voor de komende vijf jaar. Dit betekent echter niet, dat er de komende jaren geen nieuwe visies of bijstellingen mogelijk zijn, of dat de invulling van de rioleringszorg tot op detailniveau vastligt. Een doelmatige én economische invulling van de rioleringszorg vraagt voortdurend anticiperen op de actuele situatie.

De contouren van dit GRP zijn overeenkomstig de Leidraad Rioleringszorg (ref.2). Dit betekent de volgende invulling:

- in hoofdstuk 2 "Kwaliteit van de rioleringszorg, terugblik / vooruitzien" wordt allereerst het oude beleid uit GRP 1999-2003 en de uitwerking ervan geëvalueerd. Vervolgens wordt nadrukkelijk stilgestaan bij het kwaliteitsniveau voor de komende jaren.
- In hoofdstuk 3 "Waar staan we op dit moment" is de situatie per 1-1-2004 getoetst aan de kwaliteit van de rioleringszorg die in de gemeente Heusden de komende periode wordt nagestreefd. Met andere woorden welke slag moeten we maken om op dat spoor te komen.
- In hoofdstuk 4 "Met beleid aan de slag" zijn de maatregelen weergegeven die nodig zijn om de gestelde doelen te kunnen realiseren.
- In hoofdstuk 5 "Middelen en kostendekking" is de in hoofdstuk 4 weergegeven strategie vertaald naar benodigde personele en financiële middelen én een wijze van kostendekking.
- In hoofdstuk 6 "Besluit" zijn de belangrijkste conclusies weergegeven en de kernpunten van het door de gemeenteraad te nemen besluit.

Bij dit plan zijn een 11-tal bijlagen gevoegd, die nadere informatie geven over diverse thema's die worden behandeld.

Alle in dit GRP genoemde bedragen zijn inclusief indirecte kosten en exclusief BTW op prijspeil 1 januari 2004.

2 Kwaliteit van de rioleringszorg, terugblik en vooruitzien

2.1 Inleiding

Alvorens nieuw beleid kan worden ontwikkeld en door de gemeenteraad vastgesteld, zal het bestaande beleid moeten worden geëvalueerd. Zowel de evaluatie van het bestaande beleid als de oriëntatie op nieuw beleid komen in dit hoofdstuk aan de orde.

Ontwikkeling van nieuw beleid wordt in de eerste plaats bepaald door onze eigen denkbeelden over de kwaliteit van de rioleringszorg in de gemeente Heusden. Omdat riolering echter deel uitmaakt van een keten van voorzieningen, zijn we ook afhankelijk van derden in die keten. Hebben we de kwaliteit van “onze” rioleringszorg gedefinieerd, dan kunnen we vervolgens onze ambities bepalen: hoe moet die zorg worden gerealiseerd en op welk termijn moet dit tot stand worden gebracht.

In de inleiding van dit hoofdstuk wordt allereerst ingegaan op hetgeen wordt verstaan onder rioleringszorg, hoe die zorg kwalitatief kan worden beschreven en welke kwaliteitsdoelstellingen we in het kader daarvan in de gemeente Heusden kiezen.

Vervolgens worden de resultaten van het vorig GRP geëvalueerd. De concrete invulling van de kwaliteit van de rioleringszorg is het laatste onderwerp in dit hoofdstuk.

De zorg

De Wet milieubeheer schrijft voor dat de gemeente de plicht heeft te zorgen voor de bestaande én de toekomstige inzameling en transport van afvalwater én dat dit op een doelmatige manier moet gebeuren.

De zorgplicht omvat in de gemeente Heusden het omgaan met de afvalwaterlozingen die nog niet door de gemeente worden ingezameld en het, volgens onze maatstaven, in stand houden van de bestaande riolering.

De toekomstige inzamelsituatie heeft betrekking op:

- de bestaande ongezuiverde afvalwaterlozingen, die gedeeltelijk nog moeten worden gesaneerd en
- de toekomstige afvalwaterlozingen (nieuwbouw).

Beheer is het zorgen voor de bestaande riolering.

De kwaliteit van de rioleringszorg beschreven

Kwaliteit is de mate waarin iets geschikt is voor gebruik. Het beschrijven van de lokale kwaliteit van de rioleringszorg is in de rioleringswereld een onderwerp dat veelal in technische omschrijvingen resulteert. Dat komt mede omdat de hulpmiddelen die de technicus ten dienste staan (bijvoorbeeld de Leidraad Riolering, ref.2) ook vooral vanuit het systeem riolering zijn ontwikkeld.

Kwaliteit is gerelateerd aan de volgende thema's:

1. Het functioneren van de riolering als inzamelsysteem (§ 2.4.3).
2. De gewenste technische staat van de rioleringsonderdelen (§ 2.4.3).
3. De effectiviteit van de rioleringszorg (hoe organiseren we “onze” zaken, § 2.4.4 en hoofdstuk 4).

Een efficiënte invulling van het rioleringsbeheer valt of staat met een vooraf afgesproken kwaliteit van datgene dat wordt beheerd. Wordt een hoge kwaliteit gewenst of is een “doorsnee” kwaliteit van de riolering voldoende?

De ambities

De door de gemeenteraad vast te stellen ambities beschrijven datgene wat de raad

- wil bereiken en

- hoe en binnen welke termijn dat moet worden gerealiseerd. Ambities in de rioleringszorg hebben te maken met:
 1. Welke kwaliteit willen we (hoog, gemiddeld, laag) voor de technische voorzieningen en hoe organiseren we dit (§ 2.4.3 en 2.4.4 en bijlage 3 en 4).
 2. Met beleid aan de slag: op welke wijze kan de gevraagde kwaliteit worden bereikt. Dit is de vertaalslag vanuit het beleid náár de techniek én de termijn waarbinnen dat realiseerbaar is (hoofdstuk 4).

Riolering is geen opzichzelfstaand systeem, maar maakt deel uit van de keten van drinkwaterlevering, productie van afvalwater, inzameling, transport en behandeling van afvalwater en de lozing van effluent in het watersysteem. Zowel de kwaliteit van de rioleringszorg als onze denkbeelden over hoe en binnen welke termijn we die kwaliteit willen realiseren zijn afhankelijk van andere partijen, waaronder andere overheden. In § 2.3 is geïnventariseerd welke partijen direct of indirect invloed hebben op onze situatie.

2.2 Evaluatie GRP 1999-2003

De evaluatie richt zich op de vraag in welke mate de technische uitwerking van het 'oude' beleid is gerealiseerd. Onderscheid is daarbij gemaakt tussen onderzoeksactiviteiten en maatregelen.

2.2.1 Onderzoeksactiviteiten

Binnen de planperiode is met uitzondering van de kern Elshout voor alle gemengde rioolstelsels een toetsing van het hydraulisch en milieutechnisch functioneren uitgevoerd.

In verband met gewijzigde inzichten en berekeningsmethoden zijn enkele voorgenomen verbeteringsmaatregelen gewijzigd c.q. vervallen. In 97% van de vrijvervalriolering is een visuele inspectie uitgevoerd. Daarmee bestaat tot op detailniveau inzicht in de technische staat van de putten en riolen.

2.2.2 Maatregelen

In het GRP-2 is als doelstelling opgenomen om een pakket van systeemgerichte maatregelen uit te voeren waarmee wordt voldaan aan de basisinspanning. Daarnaast zijn er objectgerichte maatregelen opgenomen (vervangingen), die nodig zijn uit kwaliteitsoverwegingen.

- Systeemgerichte maatregelen.

Per 1 mei 2003 is gemiddeld circa 60% van deze maatregelen gerealiseerd. Voor 1 januari 2005 zullen de maatregelen zijn voltooid. Per kern levert dit, per 1 mei 2003, het volgende beeld op:

 - Vlijmen/Vliedberg/Nieuwkuijk/Haarsteeg (50%): op diverse locaties zijn leidingen vergroot en zijn randvoorzieningen aangelegd.
 - In Elshout en Drunen zijn eveneens op diverse plaatsen rioolvergrotingen uitgevoerd, er is een randvoorziening aangelegd en er zijn enkele rioolgemaal aangepast. Daarnaast heeft het waterschap De Maaskant in Elshout een nieuw rioolgemaal gerealiseerd. De maatregelen in Elshout en Drunen zijn daarmee vrijwel volledig uitgevoerd (90%).
 - Oudheusden/Vesting/Doeveren/Heesbeen: De maatregelen zijn voor ca. 75% uitgevoerd. In Oudheusden dient nog een randvoorziening te worden gerealiseerd.
 - Herpt/Hedikhuizen: de maatregelen bestaan hier uit enkele kleine aanpassingen. Deze zijn nog niet uitgevoerd.

- Objectgerichte maatregelen.
Deze zijn conform de strategie uitgevoerd.
- Sanering ongezuiverde afvalwaterlozingen.
Deze is voor ca. 40 % gerealiseerd. We liggen daarmee op koers voor de doelstelling om voor 1.1.2005 de volledige sanering middels aanleg van riolering of IBA-systemen te hebben afgerond.

Een overzicht van de gerealiseerde maatregelen is opgenomen in bijlage 1.

In deze bijlage is tevens een overzicht opgenomen van alle maatregelen die uit het GRP-2 zijn doorgeschoven naar het GRP-3.

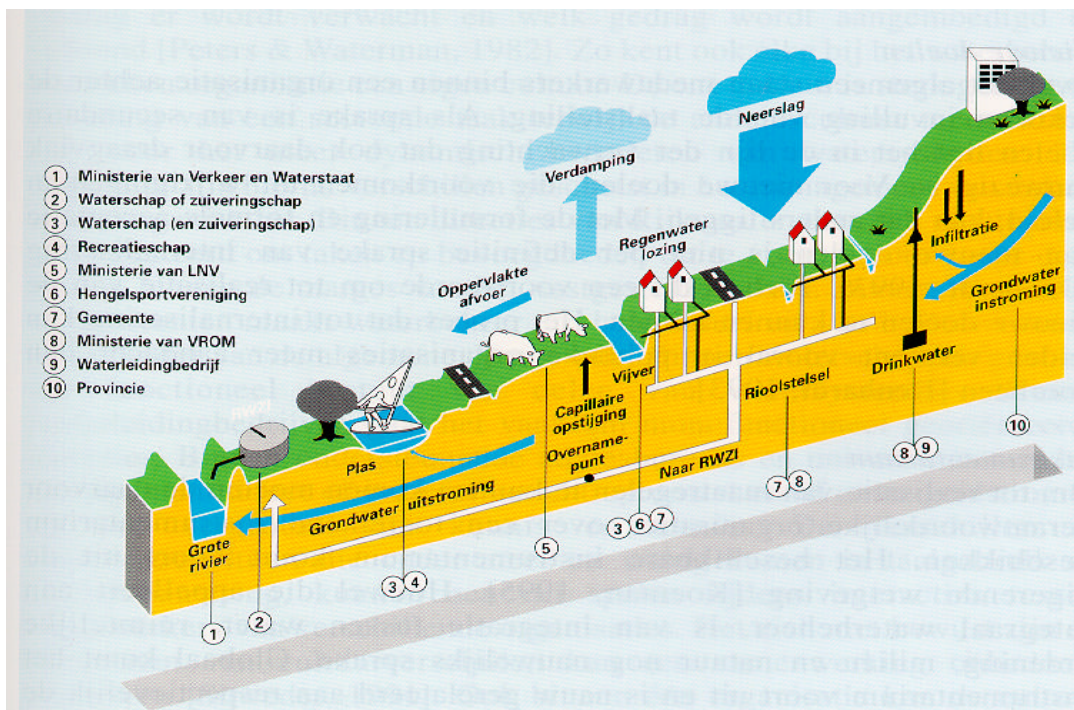
2.3 Rioleringszorg in perspectief met de omgeving

De gemeente is primair verantwoordelijk voor de inzameling en het transport van afvalwater én de wijze waarop de doelmatigheid wordt ingevuld die de wet voorschrijft.

Riolering maakt deel uit van de openbare ruimte met alle dynamiek die daarin aanwezig is.

Maar riolering maakt ook deel uit van het watersysteem, dat zich ook uitstrekt tot buiten de gemeentegrens. Het functioneren van de riolering beïnvloedt de kwaliteit van het watersysteem. De wijze waarop de rioleringszorg wordt uitgevoerd is mede van invloed op het beheer van de openbare ruimte in de gemeente Heusden. Door die verschillende relaties zijn er ook een groot aantal partijen, die mede richting geven aan het functioneren van de riolering in de gemeente Heusden. Figuur 2.1 illustreert in algemene zin deze situatie.

De Wet milieubeheer schrijft voor, dat het plan wordt opgesteld rekening houdend met én in samenspraak met andere betrokkenen.

Figuur 2.1: riolering als onderdeel van de waterkringloop

De omgeving waarin de rioleringszorg zich in de gemeente Heusden afspeelt wordt gekenmerkt - en daarmee ook beïnvloed - door:

- De Rijksvisie op de Waterketen, april 2003 (ref.3).
- Het Rijksbeleid: regeringsbeslissing vierde Nota waterhuishouding (ref.4).
- De Provincie Noord-Brabant: Partiële Herziening Waterhuishoudingsplan 2 “Verder met water”, 2003-2006 (ref.5) / Ontwerp uitvoeringsprogramma water 2003-2006 (ref.6).
- Het waterkwaliteitsbeleid in Nederland in het algemeen.
- Het beleid van het waterschap De Maaskant en de Dommel, (ref.7).
- Het beleid van Rijkswaterstaat, directie Zuid-Holland (DZH), (ref.8,9).
- De thematiek van de ongezuiverde afvalwaterlozingen, waarin onder meer
 - Het Lozingenbesluit WvO huishoudelijk afvalwater (lozingen van afvalwater op oppervlaktewater) en het Lozingenbesluit bodembescherming (lozingen van afvalwater in de bodem).
 - De Nota Lozingen Buitengebied van de Provincie Noord-Brabant (februari 2003, ref.10).
- De bouwverordening.
- Het bouwbesluit.
- De aansluitverordening Riolering.
- De Wet milieubeheer (voorheen Lozingsverordening Riolering).
- Het rioleringsbeheer als onderdeel van het integraal beheer van de openbare ruimte (BOR).

In bijlage 2 wordt op deze omgevingsactoren afzonderlijk ingegaan. In het proces van totstandkoming van het plan is hier nadrukkelijk rekening mee gehouden.

2.4 Kwaliteit van de rioleringszorg in de gemeente Heusden

2.4.1 Inleiding

Om riolering doelmatig te beheren is een efficiënte organisatie van het beheer nodig. Beheer van riolering is het in stand houden van een vooraf door de gemeenteraad aangegeven kwaliteitsniveau. Bij riolering heeft die kwaliteit betrekking op het totale systeem (de afvoercapaciteit) én de technische staat van de objecten in dat systeem. Maar ook aan de manier waarop de rioleringszorg wordt georganiseerd kunnen randvoorwaarden door de gemeenteraad worden gesteld.

De kwaliteit moet toetsbaar zijn. De Wet milieubeheer schrijft de gemeente echter niet voor welk kwaliteitsniveau de rioleringszorg moet hebben: dat is een eigen verantwoordelijkheid van het lokale bestuur.

Riolering maakt deel uit van de openbare ruimte. Als gevolg daarvan is de gemeente Heusden met zijn rioleringsbeleid in belangrijke mate afhankelijk van de landelijke wet- en regelgeving in de buitenruimte. Voor een deel is er echter wel degelijk vrijheid voor het nemen van eigen beleidskeuzes. De beschikbare ruimte is mede afhankelijk van het succes van de samenwerking met de andere partijen in de buitenruimte (zoals de waterschappen).

De gemeenteraad bepaalt zelf in welke mate van de beschikbare beleidsruimte gebruik wordt gemaakt.

Op de putdeksels en de kolken na wordt riolering volledig aan het gezichtsveld onttrokken. Hierdoor is het niet eenvoudig de kwaliteit eenduidig en toetsbaar vast te leggen. De Stichting RIONED heeft er een hulpmiddel voor ontwikkeld: de systematiek van doelen, functionele eisen en maatstaven in de Leidraad Riolering. In § 2.4.3. en 2.4.4 wordt voor de situatie in de

gemeente Heusden deze systematiek nader uitgewerkt. Voor zowel de bestaande als de nog te realiseren inzamelsystemen worden de kwaliteitsniveaus beschreven.

2.4.2 Doel van riolering en nadere specificatie van dat doel

De bestaande en de nog in de toekomst aan te leggen riolering in de gemeente Heusden heeft als enig doel de inzameling en het transport van het afvalwater dat binnen de gemeente vrijkomt. Tot het afvalwater wordt ook gerekend het hemelwater dat niet opnieuw kan worden benut.

Bij een doelmatige inzameling en transport kunnen de volgende doelen worden onderscheiden:

1. De inzameling van het binnen het gemeentelijke gebied geproduceerde afvalwater;
2. de inzameling van het hemelwater dat niet mag of kan worden gebruikt voor de lokale waterhuishouding;
3. het transport van het ingezamelde water naar een geschikt lozingspunt;
4. het voorkomen van ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater;
5. het voorkomen van overlast voor de omgeving (in de breedste betekenis van het woord).

In § 2.4.3 worden deze doelen nader toegelicht. In bijlage 3 zijn ze nader uitgewerkt.

Naast de doelen die betrekking hebben op de technische kant van de riolering is er nog een belangrijke voorwaarde waaraan de instandhouding moet voldoen:

6. Doelmatig beheer en een goed gebruik van de riolering.

Dit doel is nader uitgewerkt in paragraaf 2.4.4. en bijlage 4.

2.4.3 Het gewenst kwaliteitsniveau voor de bestaande en toekomstige riolering

In deze paragraaf worden de vijf doelen met betrekking tot doelmatige inzameling en transport met de bijbehorende functionele eisen en maatstaven uitgewerkt.

In bijlage 3 zijn de functionele eisen en maatstaven gerubriceerd volgens de vijf hiervoor genoemde doelen.

Een functionele eis is een nadere randvoorwaarde die aan een doel wordt gesteld. Een maatstaf is de cijfermatige uitwerking van iedere randvoorwaarde. Kenmerk van een maatstaf is dat deze toetsbaar moet zijn. Een maatstaf is de kwaliteit waaraan moet worden voldaan. Gezien het technische karakter van deze doelen worden ze hierna kort toegelicht.

1 Inzameling van het binnen het gemeentelijke gebied geproduceerde afvalwater

heeft betrekking op de wettelijke verplichting om als gemeente afvalwater in te zamelen. In Nederland zijn we inmiddels op een punt beland waarbij binnen hooguit enkele jaren al het geloosde afvalwater door de gemeente wordt ingezameld via riolering of via een kleinschalige zuivering wordt geloosd in het milieu.

Om het afvalwater te kunnen inzamelen en transporteren moeten objecten zoals de buizen en putten in goede staat zijn. De technische staat van de objecten wordt vastgesteld door visuele inspecties, waarna wordt beoordeeld of aan de kwaliteitseisen wordt voldaan. De gewenste kwaliteit van de vrijvervalriolering is weergegeven in bijlage 5.

Zowel inspectie als beoordeling van riolen en putten zal met ingang van 2004 via nieuwe genormaliseerde systemen moeten worden uitgevoerd.

Landelijke richtlijnen voor de gewenste technische staat van de overige objecten in de riolering (onder meer rioolgemalen, randvoorzieningen, putten) ontbreken. Deze objecten worden onderhouden op basis van een jaarlijkse inspectie. De resultaten van deze inspectie worden

beoordeeld door de beheerder, waarna deze besluit welke maatregelen moeten worden genomen.

Figuur 2.2: gemiddelde kwaliteit van de vrijvervalriolering in de gemeente Heusden?

2 Inzameling van hemelwater

Uitgangspunt is dat hemelwater gescheiden wordt ingezameld en in het lokale watersysteem (in de bodem of op oppervlaktewater) wordt geloosd. Samen met waterschap de Maaskant is daarvoor een afkoppelonderzoek per kern uitgevoerd (afkoppelkansenkaarten).

De afvoer van hemelwater kent zijn grenzen (zie ook hieronder) omdat de intensiteit waarmee neerslag valt sterk wisselt. De gemeentelijke inzameling van hemelwater begint op het moment

dat neerslag op verhardingen in de openbare ruimte valt. Het is echter nog steeds niet gebruikelijk om de bovengrondse inzameling via goten en greppels ook te betrekken bij de gemeentelijke rioleringszorgplicht. Toch zou dit een logische aanpak zijn: de inzameling van hemelwater begint immers niet in de ondergrondse buizen maar in de bovengrondse verharding. Wateroverlast kan een gevolg zijn van het niet goed functioneren van de riolering, maar een slechte afvoer via de verharding kan evenzo wateroverlast veroorzaken.

3 Transport van het ingezamelde water naar een geschikt afleveringspunt .

Afvalwater moet uiteindelijk naar een geschikt afleveringspunt worden getransporteerd. Voor huishoudelijk afvalwater is dat dikwijls de rioolwaterzuiveringsinstallatie of een rioolgemaal van het waterschap. Voor hemelwater is dat de bodem of het oppervlaktewater, tenminste als sprake is van een gescheiden inzameling. In de gemeente Heusden is circa 6% van de riolering

ingericht voor de gescheiden inzameling van regenwater en huishoudelijk afvalwater via een verbeterd gescheiden rioolstelsel. De afstroming mag niet worden belemmerd door obstakels en vervuiling. De riolen en gemalen moeten voldoende capaciteit hebben om het afvalwater te kunnen verwerken.

Voor het ontwerp van het transportstelsel wordt gebruik gemaakt van landelijke ontwerpnormen en eisen van de beheerder van de afvalwaterzuiveringsinrichting.

4 Het voorkomen van ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater, heeft betrekking op de relatie tussen het functioneren van de riolering en de kwaliteit van oppervlaktewater en de bodem (inclusief het grondwater). Uit de kwaliteit van ons oppervlaktewater volgen de eisen die worden gesteld aan de emissies uit de riolering. De waterschappen en Rijkswaterstaat zijn hiervoor het bevoegd gezag. Zie § 2.3.

5 Het voorkomen van overlast voor de leefomgeving

Dit aspect omvat alle overige relaties met de omgeving. Hierbij komen onder meer aan de orde de gevolgen van het niet goed functioneren van riolering bij de inzameling van het water.

Om wateroverlast tijdens regen zoveel mogelijk te voorkomen, moet zowel de bovengrondse verharding als de ondergrondse riolering voldoende afvoercapaciteit hebben. Wateroverlast kan diverse oorzaken hebben. In alle gevallen is het effect dat de capaciteit van de riolering te klein is voor de hoeveelheid water die op dat moment moet worden afgevoerd. Water op straat is daar het gevolg van. Wateroverlast in het algemeen is een steeds belangrijker thema in Nederland. Voor de ontwatering van de openbare buitenruimte hebben we ons

Nederlandse watersysteem ingericht. De ontwatering van de openbare ruimte vindt deels plaats via sloten en waterpartijen en deels via de riolering.

Om financiële redenen wordt (gemengde) riolering niet zodanig ontworpen, dat elke regenbui zonder overlast kan worden verwerkt. Een landelijk geaccepteerde maatstaf cq ontwerpnorm is, dat een bepaald type bui, die gemiddeld éénmaal in de twee jaar voorkomt, kan worden verwerkt door het rioolstelsel. Deze maatstaf is ook in de gemeente Heusden gehanteerd.

Wetenschappelijk is inmiddels aangetoond, dat zowel de totale neerslaghoeveelheden als de intensiteit van de neerslag zijn toegenomen als gevolg van veranderingen in ons klimaat (bijlage 6).

Dit heeft gevolgen voor het functioneren van het bestaande watersysteem en de afvalwaterketen. Concreet betekent dit dat er vaker wateroverlast zal optreden dan éénmaal in de twee jaar. Deze situatie is ook in de gemeente Heusden aan de orde.

Daarnaast is overlast mogelijk door bijvoorbeeld het uitvallen van gemalen of instortingen van slechte riolen met mogelijke wegverzakkingen tot gevolg.

Van belang is dat in de komende periode zal worden bezien hoe in de (nabije) toekomst moet worden geanticipeerd op klimaatveranderingen. Daarbij zal de volgende vraag centraal komen te staan "Hoe moeten de extreme regenbuien worden verwerkt door de riolering?". Hierbij zullen niet alleen de (on)mogelijkheden van het rioleringsstelsel moeten worden beschouwd, maar zullen eveneens de mogelijkheden naar berging van overtollig water elders in de openbare ruimte (b.v. in plantsoenen, bermen, oppervlaktewater, grindkoffers, e.d.) moeten worden bezien.

2.4.4 Gewenste kwaliteitsniveau voor de invulling van het rioleringsbeheer

Doel 6 van § 2.4.2 heeft betrekking op de invulling van het rioleringsbeheer: "Doelmatig beheer en een goed gebruik van de riolering", oftewel hoe wordt de rioleringszorg in de gemeente Heusden georganiseerd. Rioleringsbeheer is in essentie een proces, waarin de inzameling en het transport van het afvalwater centraal staat. Een goede organisatie heeft positieve gevolgen voor de doelmatige instandhouding van de riolering. Dat betekent dat er voorwaarden moeten zijn, waarbinnen de zaken goed kunnen worden georganiseerd. Deze voorwaarden zijn in bijlage 4 verder uitgewerkt.

2.4.5 Meetmethoden

Om na te gaan hoe de rioleringszorg van dit moment zich verhoudt tot het door de raad gewenste kwaliteitsniveau, zal moeten worden getoetst of gemeten. Dat betekent dat bij iedere maatstaf ook een meetmethode wordt voorgeschreven. Dit meten moet in de meeste gevallen niet al te letterlijk worden opgevat, het gaat erom of cijfermatig een verschil kan worden vastgesteld tussen de gewenste en de feitelijk aangetroffen situatie. In hoofdstuk 3 wordt deze toetsing zoveel mogelijk concreet gemaakt.

3 Waar staat de gemeente Heusden op dit moment?

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk is de technische en beleidsmatige stand van zaken in de rioleringszorg geïnterpreteerd en vergeleken met de beoogde kwaliteit voor de komende jaren, zoals is aangegeven in hoofdstuk 2. Deze toetsing is daarmee uitgangspunt voor de activiteiten die binnen de planperiode moeten worden uitgevoerd (hoofdstuk 4).

Naarmate de feitelijke situatie meer afwijkt van het gewenste niveau moet er meer gebeuren om de doelstellingen te realiseren.

Het vaststellen van de huidige situatie heeft plaatsgevonden op basis van een actualisatie van de gegevens uit het vorige GRP. Het beheersysteem, dat door de gemeente wordt gebruikt, heeft hiervoor de gegevens geleverd. Per onderwerp zal hierna worden aangegeven wat de situatie per 1-1-2004 beleidsmatig en technisch is en in hoeverre die situatie afwijkt van het beoogde kwaliteitsniveau voor de planperiode 2004-2008.

3.2 Lozing van ongezuiverd afvalwater in het milieu (bij bestaande bebouwing)

Het gemeentelijk beleid is gericht op de volledige sanering van ongezuiverde of onvoldoende gezuiverde lozingen van afvalwater in de bodem of op het oppervlaktewater voor 1 januari 2005. In het vervolg van dit plan zal alleen gesproken worden over ongezuiverde lozingen, waaronder dan ook de overige lozingen zijn begrepen.

In 1999 is een eerste rapportage over deze problematiek opgesteld ("Aanpak afvalwater buitengebied, februari 1999 (ref.11) gebaseerd op de provinciale nota Rioleringsbeleid uit 1997. Inmiddels zijn inzichten en technische mogelijkheden gewijzigd: in het oude beleid van de provincie lag de nadruk volledig op sanering door rioleringsaanleg en ontheffingverlening voor de panden waar riolering financieel niet rendabel was. Nu is de aanpak verbreed tot ook andere technische oplossingen. De provincie duidt dit aan met "verbrede zorgplicht".

In het GRP-2 is sanering van ongezuiverde lozingen in het buitengebied vastgelegd middels aanleg van riolering en iba-systemen. Conform de nota lozingen buitengebied 2003 heeft de gemeente Heusden aangegeven op basis van de "verbrede zorgplicht" aan de slag te zullen gaan. Dit betekent dat gestreefd wordt naar sanering van alle ongezuiverde lozingen in het buitengebied door aanleg van riolering of hoogwaardige IBA-systemen. In hoofdstuk 4 wordt nader op die uitwerking ingegaan.

Voor het gebied Bakkersdam zal een rioleringsontwerp worden opgesteld om te komen tot een sanering van de ongezuiverde afvalwaterlozingen op het oppervlaktewater van de Maas.

Per 1 juli 2003 lozen er totaal 127 percelen ongezuiverd afvalwater in het milieu. Hiervan zijn er 5 gelegen binnen de bebouwde kom. Zie tabel 3.1.

Tabel 3.1: overzicht ongezuiverde afvalwaterlozingen

Omschrijving	Aantal percelen	Lozingstype
Buiten de bebouwde kom	74	Oppervlaktewaterlozing (binnenwater)
	34	Bodemlozing
	14	Oppervlaktewaterlozing (Maas)
Binnen de bebouwde kom	5	Bodemlozing
Totaal	127	

Conclusie

In de gemeente Heusden lozen per 1-7-2003 127 percelen ongezuiverd afvalwater in het milieu. In een aantal gevallen is er sprake van een onvoldoende gezuiverde lozing, hetgeen wil zeggen dat weliswaar via een voorziening wordt geloosd, maar dat deze niet voldoet aan de huidige eisen. Hiervan zijn er 5 gelegen binnen de bebouwde kom.

x

Hiermee wordt nog niet voldaan aan de maatstaf (bijlage 3, 1a).

Het gemeentelijk beleid is er op gericht alle lozingen te saneren voor 1-1-2005 (Zie hoofdstuk 4), inclusief het buitendijkse gebied Bakkersdam.

3.3 Toekomstige afvalwaterlozingen (bij nog te realiseren nieuwbouw)

In februari 2002 is het nieuwe Streekplan Noord-Brabant 2002 vastgesteld. Hierin is het provinciaal beleid ten aanzien van de gewenste ruimtelijke ontwikkeling tot 2020 weergegeven. Een deel van het grondgebied van de gemeente Heusden is daarin toegewezen aan de stedelijke regio "Waalboss". In 1998 heeft de raad de Structuurvisie Plus vastgesteld, waarin het ruimtelijk ordeningsbeleid voor de gemeente Heusden is verwoord. Deze Structuurvisie zal worden geactualiseerd in het voorjaar van 2004. In het kader van die actualisatie zullen onderwerpen als de uitbreiding van bedrijvenlocaties, glastuinbouw en de ontwikkeling van woningbouw een belangrijke rol spelen.

Op basis van de huidige Structuurvisie Plus is er sprake van een woningcontingent van in totaal 2.014 woningen voor de periode 2003 t/m 2014. Dit zal op diverse locaties worden gerealiseerd. Daarnaast is 16 ha uitbreiding voorzien van bedrijvenpark "het Hoog".

Voor de eventuele effecten van nieuwe ontwikkelingen zal de actualisatie van de Structuurvisie Plus moeten worden afgewacht.

Bij de ontwikkeling van nieuw bebouwd gebied zal de watertoetsprocedure worden gevolgd.

3.4 Overzicht aanwezige voorzieningen**3.4.1 Inventarisatie**

Het inzamelen en het transport van afvalwater wordt in hoofdzaak gerealiseerd door een systeem van vrijvervalriolen met een totale lengte van 192 km.

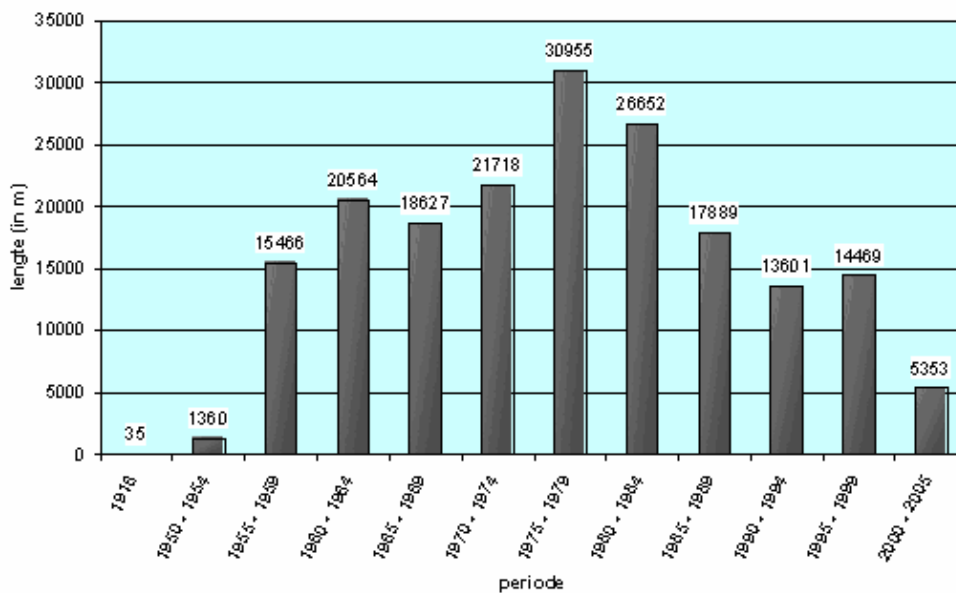
De riolering als inzamel- en transportsysteem van afvalwater laat zich in de gemeente Heusden als volgt karakteriseren (situatie 1-1-2004):

- Circa 192 km vrijvervalriolering, verspreid over in totaal 20 bemalingsgebieden (zie figuur 3.1).
- 18 Rioolgemalen en 7,5 km persleiding.
- Drukriolering bestaand uit 217 pompunits en 28 km drukleiding.
- 4 Randvoorzieningen.

Figuur 3.1: Overzicht bemalingsgebieden vrijvervalriolering

In figuur 3.2 is de aanleghistorie van de vrijvervalriolering grafisch weergegeven.

Figuur 3.2: aanleghistorie vrijvervalriolering

De oudste vrijvervalriolen in de gemeente Heusden liggen in de vesting Heusden en dateren van 1916. Circa 70% van het rioolstelsel is aangelegd na 1970. Dit betekent dat nog 30% van het stelsel bestaat uit rioolbuizen met een kwalitatief slechte buisverbinding.

Voor het opstellen van het GRP-3 is met name gebruik gemaakt van de informatie uit het rioleringsbeheersysteem, dat door de gemeente Heusden wordt gebruikt. Omdat het huidige beheersysteem verouderd is en niet meer past binnen de geautomatiseerde omgeving van de gemeente Heusden wordt in 2004 overgegaan tot de aanschaf van een nieuw systeem.

Conclusie

De gegevens van de rioolstelsels zijn opgeslagen in een geautomatiseerd beheersysteem. De gegevens worden door de gemeente beheerd. In de afgelopen 2 jaar zijn de revisiegegevens van recent aangelegde of vervangen objecten niet bijgehouden in het beheersysteem.

x

Er wordt niet voldaan aan de maatstaf (bijlage 4, 6c)

Het beheersysteem wordt wel doelmatig benut als informatiebron.

✓

Er wordt gedeeltelijk voldaan aan de functionele eis (bijlage 4, 6c)

3.4.2 Toestand van objecten

Het doel van inspectie is het verkrijgen (en houden) van inzicht in de toestand van de objecten in de riolering. In de planperiode 1999-2003 zijn op grote schaal tv-inspecties uitgevoerd en gerapporteerd (totale inspectielengte circa 114 km).

Alleen het rioolstelsel van de vesting Heusden is nog niet geïnspecteerd. Dit zal in 2004 worden uitgevoerd. Daarmee zullen dan alle vrijvervalriolen met rijdende tv-camera aan een gedetailleerde visuele inspectie zijn onderworpen.

Nadat een inspectie is uitgevoerd worden de resultaten ervan getoetst aan de gewenste technische kwaliteit (bijlage 5). Hieruit worden vervolgens die riolen gedestilleerd die niet daaraan voldoen. Voor die riolen wordt vervolgens bezien of maatregelen nodig zijn en met welke prioriteit. De prioriteit is afhankelijk van de aard, ernst en omvang van de aangetroffen schades en wordt in samenhang met het beheer van de openbare ruimte beschouwd. Het resultaat van deze beoordeling wordt opgenomen in een maatregelprogramma voor vervanging of renovatie / reparatie.

Voor de planperiode bestaat er op dit moment een technische planning, die in eerste instantie op rioolvervanging is gericht. Deze is niet nader uitgewerkt en onderbouwd in een rioleringsbeheerplan. Het beheerplan uit 1998 (ref.12) is gedateerd en in het kader van het GRP-3 niet geactualiseerd.

Voor alle riolen waarvan de technische staat nog wel voldoet aan de Heusdense kwaliteit (bijlage 5) wordt op dit moment geen lange termijn vervangingsperspectief samengesteld, gebaseerd op de aangetroffen technische staat. De Heusdense kwaliteit is gebaseerd op de systematiek van NPR 3398 (ref. 20).

De bouwkundige toestand van riool- en drukrioleringsgemalen is nog niet vastgelegd in het geautomatiseerd beheersysteem. De technische staat van de installaties is echter wel bekend. De meeste rioolgemalen zijn aangesloten op een signaleringssysteem. Dit systeem voldoet overigens niet meer aan de functionaliteiten van deze tijd. In 2003-2004 worden alle gemalen aangesloten op een nieuw telemetriesysteem (ref.13). Daar waar de overstortputten in de directe nabijheid van een rioolgemaal liggen zullen deze worden aangesloten op de gemaalcomputer (bijvoorbeeld bij een bergbezinkvoorziening). De overige overstortmetingen worden uitgevoerd met losse tellers.

De technische dienst van de gemeente inspecteert wekelijks de rioolgemalen en de randvoorzieningen. Pompunits van de drukriolering worden elke drie maanden geïnspecteerd en tevens wordt klein onderhoud uitgevoerd.

Conclusies

- Er bestaat vrijwel een volledig en redelijk actueel inzicht in de technische staat van de vrijvervalriolering.
- Er is een actueel inzicht in de technische staat van rioolgemalen en pompunits van drukriolering.
- Het inzicht in de technische staat is vertaald naar planningen voor de planperiode en voor de lange termijn (ten behoeve van de onderbouwing van de rioolrechtberekening).
- Er is geen goede transparante en technische onderbouwing van dit gemeentelijk rioleringsplan in de vorm van een rioleringsbeheerplan. In de loop van de planperiode van het GRP-3 zal dit worden opgesteld.

✓ **Er wordt deels voldaan aan de maatstaf dat op operationeel niveau programma's moeten zijn uitgewerkt (bijlage 4, 6a)**

3.4.3 Functioneren van de vrijvervalriolering

• Gemengde riolering

In de afgelopen planperiode heeft toetsing van het hydraulisch en milieutechnisch functioneren van de gemengde rioolstelsels plaatsgevonden. Deze toetsing is gericht op de huidige stand van zaken. Zie tabel 3.2. Voor alle kernen is dit tevens vertaald naar maatregelen gericht op het verbeteren van het functioneren van de vrijvervalstelsels (de basisinspanning).

Tabel 3.2: overzicht simulaties functioneren vrijvervalriolering

Simulatie functioneren vrijvervalriolering	Datum uitvoering
Actualisering basisrioleringsplannen Drunen en Oudheusden, ref.14	September 1999
Rioleringsplan Kern Doeveren, ref.18	September 1999
Vuilemissieberekening kern Vlijmen, Nieuwkuijk en Haarsteeg ref.16	2001
Basisrioleringsplan Herpt, Luttelherpt en Hedikhuizen, ref.17	Maart 2002
Basisrioleringsplan Oudheusden en Heusden-Vesting, ref.15	Februari 2003
Basisrioleringsplan Drunen, ref.19	Voorjaar 2004

• Regenwaterinzameling via regenwaterstelsels

In de gemeente Heusden zijn géén regenwaterstelsels aanwezig, waarmee regenwater direct op oppervlaktewater wordt geloosd.

• Regenwaterinzameling via een verbeterd gescheiden rioolstelsel

Op de bedrijvenparken Groenewoud, Meeuwaert, Heesbeen en bedrijventerrein Het Hoog (gedeeltelijk) zijn verbeterd gescheiden stelsels aanwezig. Deze stelsels voldoen aan de basisinspanning.

• Optimalisatie afvalwatersysteem

De Wet milieubeheer schrijft voor, dat de gemeente Heusden verantwoordelijk is voor een **doelmatige** inzameling en transport van huishoudelijk afvalwater en hemelwater op zijn grondgebied. Daarnaast verlangen burgers dat de realisatie daarvan op de meest economische wijze tot stand wordt gebracht. In de (afval)waterketen zijn verschillende partijen verantwoordelijk voor het beheer. In de praktijk wordt het functioneren van het afvalwatersysteem (riolering-gemaal-persleiding-rioolwaterzuiveringsinstallatie) in hoofdzaak bepaald door de eisen die worden gesteld door de vergunningverlener. Deze schrijft voor

waaraan riolering moet voldoen en welke maatregelen nodig zijn voor het emissiespoor en vervolgens voor het waterkwaliteitsspoor (zie bijlage 2). Hierbij wordt als eerste stap het functioneren van de gemengde riolering verbeterd door in de rioolstelsels maatregelen te realiseren, waarmee globaal de emissie op oppervlaktewater met 50% wordt verminderd. De vraag is evenwel in hoeverre dit uiteindelijk zal leiden tot het meest doelmatige pakket van maatregelen als ook de kwaliteit van het watersysteem daarbij is betrokken.

In de gemeente Heusden is er nog geen inzicht in de maatregelen die voortkomen uit het waterkwaliteitsspoor (het waterschap moet dit nog aangeven).

De maatregelen in het kader van het emissiespoor zijn conform de planning in het GRP-2. **Dit betekent dat deze op 1 januari 2005 gereed zijn. Dit is conform de afspraak met het waterschap.** In dit GRP zijn de benodigde middelen daarvoor meegenomen.

- Meldingen

In de gemeente wordt organisatiebreed het WFM meldingsregistratiesysteem gebruikt. Er is een vaste meldingenprocedure, waarbij binnengekomen meldingen over de openbare buitenruimte worden geregistreerd en binnen een afgesproken termijn van twee werkdagen worden opgelost. Er is een overzicht van meldingen van 1 februari t/m 30 juni 2003. Deze meldingen zijn onder te verdelen in drie categorieën, namelijk verstoppingen van huisaansluitingen, verstoppingen van kolken, niet functioneren van drukriolering en bijbehorende gemalen.

Conclusies

- Er is volledig inzicht in het hydraulisch en milieutechnisch functioneren van de vrijvervalriolering. De resultaten van de simulaties zijn vertaald naar systeemmaatregelen voor de planperiode.

✓

Voldaan wordt aan de maatstaf (bijlage 4, 6c).

- Er is nog geen gemeentelijke visie op de na te streven kwaliteit van het watersysteem in de openbare ruimte. Primair is daar de waterkwaliteitsbeheerder voor verantwoordelijk. Het is op dit moment niet mogelijk om de interactie tussen riolering en watersysteem doelmatig in te vullen.

✗

Er wordt niet voldaan aan de maatstaf (bijlage 4, 6a).

- Er is een meldingenregistratiesysteem, waarbinnen meldingen over de invulling van de gemeentelijke zorgplicht worden geregistreerd.

✓

Voldaan wordt aan de maatstaf (bijlage 4, 6e).

3.4.4 Functioneren van de rioolgemalen en mechanische riolering

Via het telemetriesysteem worden storingen geregistreerd over het functioneren van de systemen. Op basis van deze informatie is het mogelijk om een grotere doelmatigheid in het beheer na te streven. Daarnaast worden klachten die binnen komen via burgers geregistreerd in het WFM-systeem.

- Functioneren rioolgemalen

Door de buitendienst wordt kleinschalig onderhoud wekelijks uitgevoerd in combinatie met een uit te voeren controle op goed functioneren.

Van voor de gemeentelijke herindeling bestaan er op dit moment nog verschillende vormen van onderhoudscontracten die worden uitgevoerd door verschillende marktpartijen. De onderhoudsfrequentie is 1-2 keer per jaar.

- Functioneren mechanische riolering (=drukriolering)

Door de eigen buitendienst wordt iedere drie maanden klein onderhoud uitgevoerd in combinatie met controles op goed functioneren.

Conclusie

Er bestaat inzicht in het functioneren van rioolgemalen en mechanische riolering, zodanig dat op basis daarvan een doelmatig beheer kan worden gerealiseerd.

✓ **Hiermee wordt voldaan aan de functionele eis (bijlage 4, 6c).**

3.4.5 Verordeningen en vergunningen

Het voorkomen van nadelige gevolgen die bedrijven of instellingen kunnen veroorzaken in de gemeentelijke riolering, is een gemeentelijke taak. In de gemeente Heusden zijn ruim 1200 inrichtingen aanwezig waarop door de gemeente toezicht moet worden uitgeoefend in het kader van de Wet Milieubeheer. Voor zover nodig, hebben alle bedrijven een lozingsvergunning in het kader van de WvO voor het lozen op oppervlaktewater, dan wel hebben zij een kennisgeving gedaan voor het lozen van afvalwater op riolering. Het controleren van lozingen op gemeentelijke riolering vormt onderdeel van de uitgevoerde reguliere integrale milieucontroles.

Tot 1 maart 1996 dienden alle inrichtingen die loosden op gemeentelijke riolering in het bezit te zijn van lozingsvergunningen ofwel dienden zich te houden aan algemene lozingsvoorschriften, beide ingevolge de APV. Voor de bedrijven die kunnen volstaan met algemene landelijke regels ingevolge de Wm (AMvB-bedrijven), zijn de lozingsvoorschriften inmiddels onderdeel geworden van deze algemene regels. Voor andere inrichtingen die afvalwater lozen, geldt een vergunningsplicht ingevolge de Wm. De lozingen worden als voorschriften in de milieuvergunning opgenomen. Hiervoor is een overgangstermijn van toepassing tot 1 maart 2003.

De gemeente beschikt over alle benodigde vergunningen. Het betreft een WvO-vergunning voor het mogen overstorten op oppervlaktewater vanuit gemengde riolering en het mogen lozen via uitlaten van regenwaterriolen.

Conclusies

- Er was tot 1 maart 1996 een actuele Lozingsverordening Riolering, die gecontroleerd werd door de afdeling Milieu. Ook nu de lozingen op de riolering onder de Wm zijn gebracht, blijft deze afdeling de controlerende instantie.
- De gemeente beschikt over alle benodigde vergunningen. De vergunningen zijn/moeten de komende tijd worden geactualiseerd naar aanleiding van de doorgevoerde maatregelen.

✓ **Hiermee wordt voldaan aan de diverse maatstaven die behoren bij de functionele eis (bijlage 4, 6b)**

4 Met beleid aan de slag

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt invulling gegeven aan de ambities van de raad: hoe en binnen welke termijn moet de Heusdense kwaliteit worden gerealiseerd. Niet alle denkbeelden zullen in de planperiode kunnen worden gerealiseerd. De visie op de rioleringszorg betreft een lange termijn visie.

Het "hoe" wordt uitgewerkt in vooral technische maatregelen en onderzoeksactiviteiten.

Dit hoofdstuk heeft de titel meegekregen "met beleid aan de slag", omdat uitvoering van beleid doordacht moet gebeuren. Met beleid aan de slag betekent een "dubbel"slag: enerzijds het goed vastleggen van het rioleringsbeleid voor de planperiode, maar anderzijds tevens aandacht voor de proceskant van het rioleringsbeheer. **Met** beleid en **vanuit** het beleid met de rioleringsstaak aan de slag is de opdracht die door de raad moet worden meegegeven aan de organisatie. De gemeenteraad moet op hoofdlijnen kunnen kiezen en/of aansturen.

Met beleid aan de slag gaan wordt gekenmerkt door een drietal invalshoeken:

1. De aanpak voor de korte en middellange termijn in de vorm van een pakket van technische maatregelen (onderhoud, verbetering en vervanging).
2. Het verder richting geven aan beleidsvisie voor de middellange en lange termijn door het uitvoeren van technische studies en onderzoek gericht op de situatie in de gemeente Heusden.
3. De benodigde middelen (geld en menskracht).

De benodigde middelen komen in hoofdstuk 5 "Middelen en kostendekking" aan bod.

In § 4.2 wordt allereerst ingegaan op de speerpunten van het rioleringsbeleid voor de komende jaren. Vanaf § 4.3 komen de volgende onderwerpen aan bod:

- inzameling van afvalwater:
 - bij bestaande bebouwing binnen en buiten de bebouwde kom;
 - bij nieuwbouw;
- het beheer van de bestaande voorzieningen (onderzoek en maatregelen).

Bedragen die worden genoemd zijn op prijspeil 1-1-2004, inclusief indirecte kosten en exclusief BTW.

4.2 De keuzes

De in dit hoofdstuk opgenomen voorstellen voor rioleringsaanleg en beheer vloeien voort uit de evaluatie in van de in hoofdstuk 3 beschreven activiteiten. Dit betekent per saldo dat een deel van de ambities al is vastgelegd alvorens met het samenstellen van het GRP-3 is aangevangen. In tabel 4.1 is samengevat in welke mate voor de diverse onderwerpen nog beleidsruimte aanwezig is.

4.3 Belangrijkste beleidsthema's (speerpunten) voor de planperiode

De belangrijkste thema's voor de planperiode worden aangeduid als de speerpunten van beleid. Het zijn de kernpunten van onze ambities in de planperiode. Een speerpunt kan betrekking hebben op:

- de realisatie van een maatstaf voor de toestand van de riolering,
- de wijze waarop de rioleringszorg wordt georganiseerd,
- de verdere onderbouwing en uitwerking van de visie voor de middellange en lange termijn.

De speerpunten zijn:

1. Het verbeteren van de kwaliteit van het totale watersysteem door het verbeteren van het functioneren van de gemengde riolering en de sanering van ongezuiverde afvalwaterlozingen.
2. Het anticiperen op de effecten van de veranderingen van het klimaat in West-Europa.
3. De intentie om het schone hemelwater in het leefgebied te houden in plaats van af te voeren via de riolering (o.a. afkoppelen).
4. Met rioleringsbeleid aan de slag in de openbare buitenruimte.

Elk van deze vier speerpunten heeft zo zijn eigen attentiewaarde:

Speerpunt 1:

Een belangrijk deel van de verbeteringen in de gemengde riolering is in de achterliggende jaren inmiddels uitgevoerd. Er moet echter vóór 1 januari 2005 nog een laatste belangrijke slag worden gemaakt. Deze activiteit kan niet los worden gezien van speerpunt 2 en 3. De ongezuiverde afvalwaterlozingen in het buitengebied zullen worden gesaneerd volgens de aanpak van een verbrede zorgplicht.

Speerpunt 2:

Ook in de gemeente Heusden zal mogelijk de frequentie van de wateroverlast en de ernst ervan door overbelasting van de vrijvervalriolering verder toenemen. Schade aan publiek en privaat eigendom valt daarbij op de korte termijn wellicht niet te voorkomen (zie bijlage 6). Uitkomsten van nog uit te voeren onderzoek zullen zo nodig worden vertaald naar toekomstig beleid.

Speerpunt 3:

Maximaal gebruik maken van de lokale mogelijkheden leidt tot maatwerk. Standaardoplossingen zijn dan taboe. In dat kader is al vorig jaar begonnen met een omslag in denken en doen als het gaat om de inzameling en het transport van regenwater. Het betekent onder meer dat ervoor wordt gezorgd, dat er via de gemengde rioolstelsels aanzienlijk minder regenwater naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie afgevoerd zal gaan worden. De vuilemissie uit deze gemengde rioolstelsels moet met behulp van duurzame maatregelen (bijvoorbeeld afkoppelen van verhard oppervlak) verminderd worden. Dit leidt in de toekomst tot een betere waterkwaliteit van het oppervlaktewater en minder verdroging (door infiltratie van "schoon" regenwater in de bodem). De gemeente zal specifiek beleid ontwikkelen voor het afkoppelen van hemelwater. Zie ook § 4.4.3.

Speerpunt 4:

De afdeling CCT heeft zich ten doel gesteld om beheer en beleid in de openbare ruimte beter op elkaar af te stemmen en het rioleringsbeleid verder te integreren in het BOR beleid (zie § 2.3 "Rioleringszorg in perspectief met de omgeving"). Uiteraard kan deze nieuwe weg niet in één keer tot stand worden gebracht. Vanuit de gemeentelijke rioleringstaak kan wel alvast daarop

worden geanticipeerd. Dit kan onder meer door de wijze waarop dit GRP is vormgegeven én door richting te geven aan de terugkoppeling naar de gemeenteraad.

Ambities kunnen niet worden gerealiseerd zonder een goede afstemming van beleid en beheer met vergunningverleners en andere disciplines binnen en buiten de gemeentelijke organisatie. Daarnaast is een goede en doordachte communicatie met de gebruikers van belang.

4.4 Bestaande en toekomstige afvalwaterlozingen

4.4.1 Algemeen

De gemeentelijke zorgplicht voor inzameling en transport van afvalwater heeft betrekking op alle bestaande én toekomstige lozingen. Concreet betekent dit dat gemeentelijk beleid gericht moet zijn op het aansluiten van **alle** lozingen op een gemeentelijke voorziening.

De Wet milieubeheer schrijft voor dat dit op een doelmatige manier moet gebeuren, er wordt nadrukkelijk geen middel voorgeschreven. Dit geldt zowel voor bestaande – directe - lozingen in het milieu als nog te realiseren nieuwbouwlocaties. In de gemeente Heusden wordt het merendeel van het afvalwater al geloosd op gemeentelijke riolering. Een relatief klein aantal percelen moet nog worden aangesloten op een voorziening. Hiervoor is recent beleid ontwikkeld. Specifiek voor de bestaande ongezuiverde afvalwaterlozingen is de gemeentelijke zorgplicht opgerekt van het inzamelen en transporteren naar ook het behandelen van het afvalwater (de verbrede zorgplicht). De zorgplicht voor de behandeling van stedelijk afvalwater blijft overigens in Nederland in handen van de waterkwaliteitsbeheerders (met uitzondering van de IBA's).

Bij het gemeentelijk beleid inzake de zorgplicht voor de inzameling van afvalwater bij nieuwe bebouwing ligt de nadruk niet zozeer op de vraag óf moet worden aangesloten op riolering maar wélke randvoorwaarden aan het gemeentelijke rioleringsstelsel moeten worden gesteld waarop wordt aangesloten.

4.4.2 Bestaande afvalwaterlozingen

Voorzover bekend lozen buiten de bebouwde kom in totaal 127 percelen ongezuiverd afvalwater in de bodem of op oppervlaktewater. Vanuit milieuoogpunt bezien is dit ongewenst en het gemeentelijk beleid is er dan ook op gericht om **alle** ongezuiverde lozingen voor 1.1.2005 op te heffen. In de nadere uitwerking van het gemeentelijk beleid wordt onderscheid gemaakt tussen de ongezuiverde lozingen afkomstig van het buitendijks gelegen industrieterrein Bakkersdam, waarvan de percelen op de Maas lozen, de ongezuiverde lozingen buiten de bebouwde kom en die binnen de bebouwde kom.

De belangrijkste aandachtspunten, voor het saneren van ongezuiverde afvalwaterlozingen zijn:

- Toepassing van de verbrede zorgplicht voor de ongezuiverde afvalwaterlozingen. De gemeente en het waterschap nemen daarbij de regie in handen bij de realisatie van IBA-systemen voor de niet gerioleerde panden.
- Daar waar om milieutechnische redenen kan worden volstaan met IBA-systemen klasse 1 (de verbeterde septic tank) zullen IBA klasse 2 of 3 worden toegepast ("opplussen").
- Het heffen van rioolrecht bij alle percelen die worden aangesloten op riolering dan wel een IBA systeem en het aanpassen van de rioolrechtverordening.
- Het beheer van de IBA systemen wordt uitgevoerd door of namens waterschap Aa en Maas.
- De hoogte van de eigen bijdrage van de lozers.

In tabel 4.2 is de strategie op hoofdlijnen weergegeven.

Tabel 4.2: Strategie sanering ongezuiverde afvalwaterlozingen¹

Omschrijving ongezuiverde afvalwaterlozingen	Aantal percelen	Kosten exclusief BTW (Euro)	Jaar van realisatie
Reguliere lozingen buiten de bebouwde kom			
• Project 1			
Aan te sluiten op riolering	70		< 1.1.2005
Aan te sluiten op IBA systemen	4		< 1.1.2005
• Project 2			
Aan te sluiten op riolering	34		< 1.1.2005
Bakkersdam	14		< 1.1.2005
Reguliere lozingen binnen de bebouwde kom	5		< 1.1.2005
Totaal	127	2.145.630	

Resultaat van de strategie is dat voor 1 januari 2005 alle ongezuiverde afvalwaterlozingen zijn gesaneerd.

✓

Er wordt daarmee voldaan aan de maatstaf (bijlage 3, 1a).

4.4.3 Toekomstige afvalwaterlozingen bij nieuwbouw

Op nieuwbouwlocaties is ondergrondse riolering nog steeds de meest doelmatige techniek voor inzameling en transport van het afvalwater. Dit geldt niet voor de gevallen neerslag, die zal zowel onder- als bovengronds worden ingezameld en bij voorkeur binnen het gebied moeten worden geloosd op het oppervlaktewater of in de bodem. Ontwerp en realisatie van riolering zullen sterk afgestemd moeten worden op de lokale (on)mogelijkheden. Belangrijke kaders daarbij zijn:

- De 4e nota waterhuishouding, waarin als streefwaarde voor het ontkoppelen van verhard oppervlak een percentage van 60% wordt genoemd. Gevolg hiervan is onder meer dat zo weinig mogelijk relatief schoon regenwater naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie wordt afgevoerd.
- De strategie volgens Waterbeheer 21^e eeuw, waarin wordt gestreefd naar het zolang en zoveel mogelijk vasthouden van gebiedseigen water.
- Een aanpak van gebiedsspecifiek ontwerpen mag er niet toe leiden, dat beheerkosten stijgen.
- Een vuilemissie op oppervlaktewater die niet groter is dan die van een verbeterd gescheiden of verbeterd gemengd rioolstelsel (de "basis"inspanning).
- De watertoetsprocedure.

Specifiek beleid zal worden ontwikkeld teneinde zo weinig mogelijk regenwater naar de rioolwaterzuiveringsinrichting af te voeren. Afkoppelen van verhard oppervlak is daarbij één van de in te zetten middelen. De gemeente Heusden kiest ervoor om het afkoppelen alleen uit te voeren in combinatie met de realisatie van andere maatregelen aan het riool. Bijvoorbeeld: vervanging van riolering, maatregelen in het kader van het waterkwaliteitspoor en maatregelen in het kader van de klimaatontwikkeling. Omdat er nog geen inzicht bestaat in de aard en de omvang van de twee laatste maatregelen zal voorlopig alleen afgekoppeld worden bij rioolvervangings.

¹ Voor specificatie zie bijlage 7.

In het gemeentelijk bodembeleidsplan is beleid opgenomen over wanneer er wel en wanneer er niet geïnfiltreerd mag worden in de bodem.

De kosten voor het ontwerp, besteksgereed maken en de aanleg van het systeem voor inzameling en transport van afvalwater en regenwater komen ten laste van de grondexploitatie. De revisiegegevens van nieuw aangelegde riolering zullen met een frequentie van twee keer per jaar in de computerbestanden worden opgenomen.

✓ **Resultaat van de strategie:** er wordt invulling gegeven aan de doelen 1 en 2 (bijlage 3).

4.5 Beheer bestaande voorzieningen

Realisatie van ambities kan alleen maar gestalte krijgen door met beleid aan de slag te gaan (zie hiervoor). Dit zal in het dagelijkse, operationele, beheer nader gestalte moeten krijgen in de basisactiviteiten onderzoek, beoordelen, opstellen van maatregelen en uitvoeren van maatregelen. Het beheer moet doelmatig worden georganiseerd en effectief worden uitgevoerd overeenkomstig de voorwaarden volgens bijlage 4.

In de volgende paragrafen zal een en ander in hoofdlijnen worden beschreven. De technische onderbouwing wordt in 2005 vormgegeven in het te actualiseren rioleringsbeheerplan.

4.5.1 Met onderzoek aan de slag

Algemeen

Een effectieve invulling van de gemeentelijke zorgplicht lijkt vanzelfsprekend. Het realiseren ervan vraagt echter in de praktijk een consequente aanpak van zaken. Dit betekent onder meer een doelgerichte mix van onderzoeksactiviteiten. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen structureel (jaarlijks terugkerend) en incidenteel (eenmalig in de planperiode) onderzoek. Het inrichten van deze mix vraagt een structurele inzet van tijd en middelen. In hoofdstuk 5 wordt hierop teruggekomen.

Concreet

De onderzoeksstrategie is een afgewogen pakket van activiteiten, dat leidt tot:

- Structurele activiteiten. Deze zijn voorwaarde scheppend en zijn nodig om een goed inzicht te krijgen in de bestaande toestand van het rioleringsstelsel en het functioneren daarvan. Dit is nodig om een doelmatige invulling te geven aan de zorgplicht (bijvoorbeeld visuele inspectie van de riolering).
- Incidentele onderzoeken. Deze geven een impuls aan visie en/of ontwikkeling en zijn daarnaast gericht op het tweede deel van de planperiode.

Met deze aanpak worden de voorwaarden geschapen om de rioleringszorg op het kwaliteitsniveau te realiseren, zoals dat voor de situatie in de gemeente Heusden is vastgelegd (hoofdstuk 2).

Alle onderzoeksactiviteiten voor de planperiode zijn inclusief de geraamde kosten weergegeven in tabel 4.3.

Tabel 4.3: samenvatting onderzoeksstrategie 2004-2008

Omschrijving	Kosten in Euro excl. BTW
Jaarlijks	
(kostenposten opgenomen in exploitatie 2003; posten waar geen bedragen zijn opgenomen, zijn conform begroting 2003. Posten voorzien van een bedrag zijn extra t.o.v. begroting 2003)	-
• Actualiseren systeem- en objectinformatie	-
• Samenstellen informatie t.b.v. jaarverslag, begroting etc	-
• Operationele visuele inspectie met tv-camera vanuit het riool inclusief rioolreiniging (1x per 14 jaar / 1x per 20 jaar)	-
• Inspectie van pompunits van drukriolering (indien nodig), rioolgemalen (wekelijks)	-
• Controle van vergunningen en verordeningen	-
• Monitoring resultaten overstortmeters	-
• Beoordelen resultaten visuele inspecties	-
• Jaarlijkse bijstelling GRP	-
• Operationeel programma rioleringszorg	25.000
• Diverse externe advisering (extern)	15.000
Eenmalig binnen de planperiode	
(kosten opgenomen in exploitatie 2003, genoemde bedragen zijn extra t.o.v. begroting 2003)	
• Het opstellen van een afkoppelkansenkaart	25.000
• Opstellen / actualisatie aansluitverordening	15.000
• De nadere uitwerking van het waterkwaliteitsspoor (samen met waterschap, gemeentelijk aandeel)	20.000
• Opsporen van regenwataansluitingen op drukriolering	-
• Opstellen watervisie / waterplan, aandeel rioleringstaak	50.000
• Schadeonderzoek bij lozingspunten van drukriolering op vrijvervalstelsels	-
• Het opstellen van een calamiteitenplan voor de riolering (intern)	5.000
• Opstellen rioleringsbeheerplan	7.500
• Effect van klimaatverandering op de inzameling en transport van hemelwater in de openbare ruimte, aandeel riolering	25.000

Alle jaarlijks terugkerende activiteiten zullen voorlopig intern worden uitgevoerd.
 Alle eenmalige activiteiten worden extern ingevuld met interne aansturing.

4.5.2 Met maatregelen aan de slag

Algemeen

Onder maatregelen worden in principe alle werkzaamheden verstaan die leiden tot herstel van een niet gewenste technische staat (van functioneren). Teneinde dit tot stand te brengen, kunnen zowel relatief eenvoudige als technisch ingrijpende maatregelen worden uitgevoerd. Een samenvatting van de maatregelstrategie is hierna weergegeven in tabel 4.4. Een samenvatting van het totale activiteitenpakket binnen de planperiode is opgenomen in tabel 4.6.

Tabel 4.4: samenvatting strategie voor (beheer)maatregelen

Strategie	Beleidsconsequenties
Met beleid aan de slag	Nieuw beleid.
Het actualiseren en stroomlijnen van het onderhoud van het inzamel- en transportsysteem in een nieuw beheerplan	Actualiseren en stroomlijnen van bestaand beleid.
Het naar behoefte reinigen van persleidingen en overige drukleidingen	Aanpassen van bestaand beleid.
De zorgtaak voor het instandhouden van IBA systemen door of namens het waterschap	Bestaand beleid.
Waarborgen van de technische staat van de objecten door concrete toetsing aan de gewenste kwaliteit.	Bestaand beleid transparanter maken.
Opzetten van een alarmeringssysteem voor de pompen binnen de gemeente.	Voortzetting bestaand beleid (telemetriesysteem).
Systeemgerichte maatregelen uitvoeren.	Voortzetting bestaand beleid.

Uit de tabel blijkt dat het op enkele onderdelen nodig is om bestaand beleid te actualiseren. Daarnaast zijn er verbeterpunten bij de invulling van het beleid. Per maatregeltipe wordt hierna kort aangegeven, welke aanpak zal worden gevolgd.

Onderhoud

Strategie:

Bestaand onderhoudsniveau handhaven. Aanpak volgt uit het nog op te stellen onderhoudsplan als onderdeel van het rioleringsbeheerplan 2005.

In de afgelopen planperiode is een achterstand in onderhoud weggewerkt. Op dit moment is het onderhoud op niveau. Het aantal meldingen over het functioneren van de riolering is gering. Hoe dit onderhoudsniveau doelmatig kan worden vastgehouden, zal worden meegenomen in het in 2005 te actualiseren rioleringsbeheerplan. Daarin zullen dan ook nieuwe technische ontwikkelingen zoals telemetrie en IBA-systemen worden opgenomen. Bij het opstellen van het onderhoudsplan voor de riolering wordt nadrukkelijk rekening gehouden met een BOR brede aanpak.

Resultaat van de onderhoudsstrategie: de afstroming van de vrijvervalriolen blijft gewaarborgd en waar nodig verbeterd. Afvalwater kan met minimale overlast voor de (woon)omgeving worden ingezameld en getransporteerd naar een afleveringspunt.

Vervanging, renovatie, reparatie van riolen

Strategie: op korte en lange termijn de technische staat van de objecten in de vrijvervalstelsels waarborgen op basis van concrete toetsing aan kwaliteitseisen (meer transparantie van bestaand beleid)

Het transparanter maken van de bestaande aanpak is uitvloeisel van "met beleid aan de slag" en moet er toe leiden dat de raad meer inzicht krijgt in de toestand van de riolering en de bijbehorende kosten.

Om het gewenste kwaliteitsniveau te kunnen realiseren is het nodig op tijd maatregelen te treffen. Tot nu toe is in hoofdzaak rioolvervanging c.q. rioolrenovatie als maatregel toegepast. Dit is mogelijk omdat de rioleringswerken in veel gevallen kunnen worden gecombineerd met onder meer wegonderhoud. Deze afstemming kan echter nog worden verbeterd. Het streven is om meer af te stemmen op de overige beheersdisciplines (zie bijlage 2 "Rioleringsbeheer als onderdeel van het integraal beheer van de openbare ruimte").

Het in stand houden van de vrijvervalriolering is geborgd door het inspectieprogramma dat de afgelopen jaren is uitgevoerd. Alleen in Heusden Vesting moet nog een detailinspectie worden uitgevoerd. De inspectieresultaten worden getoetst aan de Heusdense kwaliteit en vervolgens via een beslismodel vertaald naar technische maatregelen. Via dit prioriteringsmodel wordt een

maatregellijst gevoed. Het tempo waarin de maatregelen vervolgens worden uitgevoerd is afhankelijk van de budgettaire ruimte. In het vorige GRP is jaarlijks gewerkt met een totaal vervangingsbudget van afgerond € 850.000.

In bijlage 8 is op basis van de huidige inzichten voor de periode 2003-2012 het totale vervangingspakket voor de vrijvervalriolering aangegeven. Op dit moment bevat dit een kleine 2.500 meter te vervangen riool.

Er bestaat op dit moment geen lange termijn vervangingsperspectief voor de vrijvervalriolering. Het jaarlijkse gemiddelde voor de vervanging van de 192 km riool in de gemeente Heusden ligt rekenkundig op circa 3.200 meter. In 2004 zal in het kader van de actualisatie van het rioleringsbeheerplan het vervangingsperspectief voor de komende jaren opnieuw worden vastgesteld aan de hand van de inspectieresultaten.

Resultaat van de strategie is dat:

- de technische staat van de riolen in stand wordt gehouden op het afgesproken kwaliteitsniveau (waterdichtheid en stabiliteit), waardoor overlast voor de omgeving wordt voorkomen;
- emissies naar de bodem vanuit de riolering worden tegengegaan;
- de afvoercapaciteit van de riolering op peil blijft.

Vervanging, renovatie en reparatie van overige objecten

Strategie: op korte en lange termijn de technische staat van de overige objecten waarborgen op basis van een planmatige aanpak

Jaarlijks wordt onderzoek verricht naar de toestand van (onderdelen) van rioolgemaal en persleidingen.

Voor het vervangen van gemalen en persleidingen wordt uitgegaan van de technische afschrijvingstermijnen gebaseerd op eigen ervaringscijfers en de landelijke trends (tabel 4.5).

Tabel 4.5: Gehanteerde technische levensduur van overige rioleringsobjecten

Investering	Technische levensduur
Mechanische/ elektrische componenten van rioolgemaal, pompunits en bergbezinkbassins	15 jaar
Bouwkundige deel van rioolgemaal, pompunits van drukriolering en bergbezinkbassins	40 jaar
Persleidingen	45 jaar
IBA systemen	15 jaar

Resultaat van de strategie is dat:

- de bedrijfszekerheid van de overige objecten in voldoende mate blijft gewaarborgd.

Verbetering hydraulisch en milieutechnisch functioneren

Strategie: in 2004 systeemgerichte maatregelen uitvoeren, waarmee wordt voldaan aan het principe van de basisinspanning (uitvoering bestaand beleid).

Vrijverval riolering

De gemengde riolering zal voor 1.1.2005 zo worden aangepast dat wordt voldaan aan het emissiespoor (basisinspanning). Een en ander is gebaseerd op bindende afspraken die met het waterschap zijn gemaakt (WVO-vergunning). Het maatregelpakket is opgenomen in bijlage 9.

De realisatie van dit maatregelpakket geeft geen garantie dat daarmee ook de kwaliteit van het oppervlaktewater op een gewenst niveau wordt gebracht. In dat kader zal nog het nodige onderzoek moeten plaatsvinden. Op basis hiervan kan dan tot een afgewogen pakket vervolgmaatregelen worden gekomen. De eventuele maatregelen zijn voorlopig financieel niet meegenomen. Dit zal pas worden gedaan als er inzicht in de te nemen maatregelen bestaat.

In de diverse hydraulische berekeningen die in het kader van de controle van het functioneren van de rioolstelsels de afgelopen jaren zijn uitgevoerd, is tot nu toe geen rekening gehouden met het perspectief van een veranderend klimaat. Op dit moment zijn ook de kosten voor eventuele maatregelen niet meegenomen.

Inzamelstelsel voor regenwater als onderdeel van de riolering

Het aanpassen van het inzamelstelsel voor regenwater is binnen de planperiode niet aan de orde. Er wordt vooralsnog vanuit gegaan dat maatregelen, zoals het afkoppelen van regenwater, slechts aan bod komen als het stelsel technisch is afgeschreven en wordt vervangen. Op jaarbasis zal gemiddeld 2% van de vrijvervalriolering in de gemeente Heusden worden vervangen. Door het afkoppelen te combineren met de vervanging van het vrijvervalstelsel zullen de kosten zoveel mogelijk beperkt worden.

Resultaat van de strategie binnen de planperiode

- Per 1.1.2005 voldoet de gemengde riolering aan de eisen die door het waterschap zijn gesteld in het kader van de basisinspanning.
- Afhankelijk van nader onderzoek kan het noodzakelijk zijn aanvullende maatregelen te treffen. Hierbij zullen ook de klimatologische veranderingen moeten worden meegenomen. Dit zal de komende jaren verdere invulling krijgen.

Overige kleinschalige maatregelen

Naast de bovengenoemde maatregelen zijn er diverse kleinschalige maatregelen nodig die het functioneren van de riolering moeten waarborgen. Het betreft bijvoorbeeld de vervanging van kapotte putdeksels, het gangbaar houden van schuiven en kleppen, energiekosten, telefoonkosten, personeelskosten, etc. Deze kosten zijn ook in bijlage 10 opgenomen. Op de personele capaciteit wordt in hoofdstuk 5 apart ingegaan.

4.5.3 Samenvatting beheermaatregelen planperiode 2004-2008

In tabel 4.6 zijn alle hiervoor weergegeven maatregelen voor de planperiode 2004-2008 samengevat.

Tabel 4.6: Samenvatting beheermaatregelen en aanleg planperiode 2004-2008

Jaar/periode	Omschrijving
Jaarlijks	Jaarlijkse exploitatie, waaronder <ul style="list-style-type: none">- onderhoud door derden- personeel eigen dienst
Planperiode 2004-2008	<ul style="list-style-type: none">- Systeemgerichte maatregelen in gemengde riolering volgens bijlage 9 (2004).- Vervanging van circa 2.500 meter riolen (en putten) op diverse locaties (2004-2013), voorlopige planning.- Sanering ongezuiverde afvalwaterlozingen binnen en buiten de bebouwde kom (2004).- Vervanging of aanpassing van mechanisch / elektrische onderdelen van rioolgemaal en pompunits van drukriolering.

In het jaarlijkse operationele programma rioleringszorg zal een nadere invulling worden gegeven aan de aanleg en het beheer.

5 Middelen en kostendekking

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komt aan de orde welke financiële en personele middelen nodig zijn om de in dit plan gestelde doelen met de in hoofdstuk 4 weergegeven strategie te kunnen realiseren. Aspecten van een doelmatige rioleringszorg, de strategie en de benodigde middelen zijn onverbreekbaar met elkaar verbonden.

Het totale kostenniveau voor de komende jaren en de bijbehorende kostendekking zijn doorgerekend op basis van informatie die dateert uit najaar 2003. Separaat aan dit GRP zijn in de bijlagen van het raadsvoorstel de meest recente financiële gegevens opgenomen. Op basis daarvan zijn een drietal rioolrechtscenario's doorgerekend. Nadat het voorliggende ontwerp plan is vastgesteld, zullen § 5.3 en 5.4 inhoudelijk worden afgestemd op de door de gemeenteraad gemaakte keuzes en de daaraan ten grondslag liggende meest actuele financiële informatie. Tot dat moment zijn de in het voorliggende plan opgenomen kosten en kostendekking indicatief.

5.2 Personele middelen

5.2.1 Kwantificering in relatie tot de strategie

In GRP-2 is geen analyse uitgevoerd van de beschikbare personele middelen in relatie tot de gewenste kwaliteit van de rioleringszorg. In het kader van dit GRP is dit evenmin gedaan.

Activiteiten waarvoor specialistische kennis is vereist wordt door adviesbureaus uitgevoerd.

Uitvoering van maatregelen wordt eveneens uitbesteed.

In 2004 moet voor meer dan 10 miljoen euro aan activiteiten worden uitgevoerd. In de gehele planperiode ruim 15 miljoen euro. Op basis van de huidige formatie is er voor 2004/2005 een knelpunt bij de afdeling CCT en bij de handhaving in het kader van de Wm.

5.2.2 Conclusie

Vanuit kwantitatief perspectief is er in ieder geval in 2004, en waarschijnlijk via een na ijleffect ook nog daarna, een knelpunt in de formatie. De wijze waarop dit knelpunt zal worden opgelost is door middel van uitbesteden of inhuren van tijdelijk personeel.

Vanuit een kwalitatief gezichtspunt is er ook sprake van een aandachtspunt. Gegeven de taakstellingen voor de komende jaren ligt het voor de hand om binnen de organisatie een projectleider gemeentelijk rioleringsplan aan te stellen, die verantwoordelijk is voor "met beleid aan de slag". Hij of zij is verantwoordelijk voor het proces maar ook voor de realisatie van de doelstellingen. De invulling van een dergelijke regisseursrol is essentieel voor het slagen van de aanpak die met dit GRP in gang is gezet. Gemiddeld in de planperiode zal daarvoor 0,4 formatieplaats moeten worden ingezet. Op dit moment is er, op de afdeling CCT, voor het GRP-2 ook een projectleider aangewezen die de regisseursrol op zich neemt.

5.3 Financiële middelen

5.3.1 Algemeen

Op de korte termijn (de planperiode 2004-2008) en de lange termijn (beschouwde periode van 60 jaar) worden activiteiten uitgevoerd in het kader van aanleg en beheer van riolering. Deze activiteiten worden volgens de beschreven strategie uitgevoerd om de gestelde doelen te kunnen halen. In deze paragraaf worden de benodigde financiële middelen samengevat en wordt aangegeven hoe in de dekking van kosten kan worden voorzien.

De bijbehorende financiële gegevens zijn weergegeven in de bijlagen.

Alle bedragen zijn op prijspeil 1 januari 2004, exclusief BTW, en moeten voor de toekomst met de optredende inflatie worden geïndexeerd!

Ten aanzien van de kosten voor beheermaatregelen valt op te merken dat deze kosten zijn gebaseerd op vervanging. Of, en zo ja waar, gerepareerd kan worden, kan alleen door nader onderzoek worden vastgesteld.

5.3.2 Vervangingswaarde

De riolering bestaat uit rioleringsobjecten (riolen, putten, gemalen, persleidingen etc.). In de gemeente Heusden is op basis van uitgevoerde inspecties aangevuld met een inschatting van de theoretische technische levensduur allereerst een lange termijn vervangingsplanning samengesteld. Deze planning is voor de planperiode 2004-2008 verder genuanceerd op basis van een gemeentelijke planning (met bijbehorende kostenprognose). Vervolgens zijn voor de lange(re) termijn de vervangingskosten voor riolen en putten in de vrijvervalstelsels bepaald in een geautomatiseerde omgeving. De planning en kosten voor vervanging van andere onderdelen als rioolgemalen, persleidingen etc. zijn gebaseerd op landelijk geaccepteerde aannames. Alvorens tot vervanging van welk object dan ook wordt overgegaan, zal de technische staat te allen tijde moeten worden onderzocht.

Opgemerkt wordt dat voor wat betreft de wegverharding alleen de kosten zijn opgenomen voor het open- en dichtmaken van de sleuf van het te vervangen riool en het opbreken en aanbrengen van de boven de sleuf gelegen wegbedekking. Kosten voor eventuele herinrichtingen, zoals verkeersvoorzieningen en vervangen van het totale wegdek, zijn niet in de berekening betrokken.

De vervangingswaarden (afgerond) van de diverse onderdelen van de riolering (prijspeil 1-1-2004) zijn als volgt:

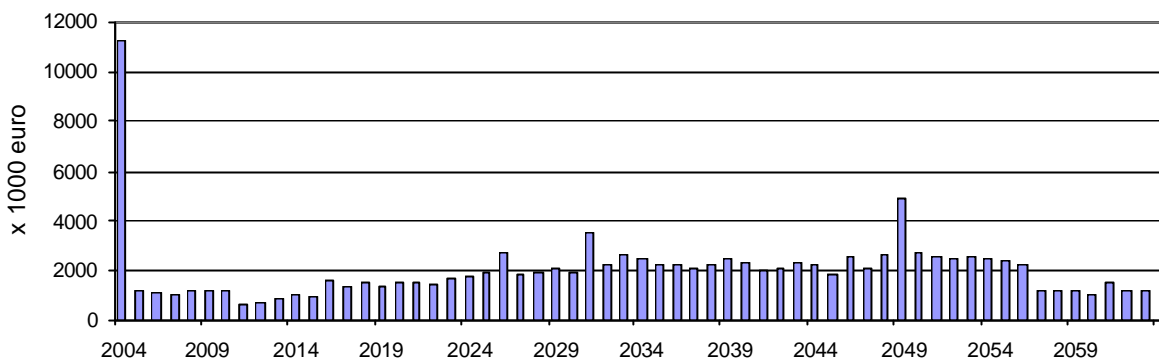
• Vrijvervalriolen, putten, BBB's	€ 90.322.000,-
• Rioolgemalen en persleidingen	€ 3.038.000,-
• Drukriolering	€ 2.275.000,-
• IBA's	<u>€ . 5.000,-</u>
Totaal	€ 95.640.000,-

De totale vervangingswaarde van de vrijvervalriolering bedraagt daarmee ruim € 483,- per strekkende meter riool. Het totale rioleringsstelsel kost € 5.420 per aansluiting.

5.3.3 Totale uitgaven

Het totaal van de uitgaven dat met de aanleg (excl. nieuwbouw) en het beheer van de riolering over de totale levenscyclus van zestig jaar gemoeid is, zijn in beeld gebracht in figuur 5.1 en in tabel 5.1. De periode van zestig jaar is daarbij gekozen om alle uitgaven in beeld te kunnen brengen.

In totaal is binnen de planperiode ruim 22 miljoen euro nodig voor een goede invulling van de gemeentelijke zorgplicht. Hiervan wordt een bedrag van ruim 15 miljoen euro ingezet voor investeringswerken.

Figuur 5.1: Lange termijn perspectief van de uitgaven per jaar, exclusief kapitaallasten uit het verleden

Tabel 5.1: Totale uitgaven rioleringszorg 2004-2008, *1000 Euro

Planperiode	Jaarlijkse uitgaven	Investering			Kapitaallasten verleden	Totaal
		onderzoek/ exploitatie	objectgerichte maatregelen	Systeemgerichte Maatregelen		
2004	579	850	7.991	2.146	960	12.526
2005	579	850	-	-	928	2.357
2006	579	850	-	-	896	2.325
2007	579	850	-	-	864	2.293
2008	579	850	-	-	832	2.261
totaal planperiode	2.895	4.250	7.991	2.146	4.480	21.762

5.4 Kostendekking

5.4.1 Algemeen

In deze paragraaf komt de kostendekking aan de orde.

Er wordt uitgegaan van de kosten zoals die in de vorige paragraaf zijn weergegeven. Voor dekking van kosten van aanleg en beheer van riolering kunnen in principe verschillende bronnen in aanmerking komen. Informatie over de toerekening en dekking van kosten is opgenomen in de Leidraad Riolering (ref.2).

De aanleg van riolering in nieuwe bestemmingsplannen wordt bekostigd uit de exploitatieopzet van die plannen.

5.4.2 Heffingsgrondslag rioolrecht, heffingseenheden

De heffingsgrondslag voor het rioolrecht is in de gemeente Heusden gebaseerd op het drinkwaterverbruik. In 2003 leidde dit tot de volgende verdeling (zie tabel 5.2).

Tabel 5.2: heffingsgrondslag rioolrecht en inkomsten in 2003

M3	tot	M3	aantal panden	Bedrag per eenheid	Totaal
0		300	15.918	113	€ 1.793.640
300		600	524	209	€ 109.663
600		900	51	314	€ 16.010
900		1.200	17	424	€ 7.213
1.200		1.500	11	531	€ 5.841
1.500		hoger	50	531	€ 62.000
			16.571	531 + 0.3 M3	

Ten behoeve van de rioolrechtberekening zijn de individuele aanslagen omgerekend naar de "basis"heffing met een waterverbruik tot 300 m³.

Het totale aantal rekenkundige heffingseenheden bedraagt daarmee in 2003 17.649. Binnen de planperiode zal het aantal heffingseenheden nog toenemen tot 18.497 in 2008, als gevolg van de sanering van de ongezuiverde afvalwaterlozingen en de nieuwbouwprognoses.

5.4.3 Berekening kostendekkend rioolrechttarief

Bij de berekening van het kostendekkende rioolrechttarief zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het berekende tarief is exclusief BTW en op prijspeil 1.1.2004.
- Het basistarief voor huishoudens per 1.1.2004 bedraagt € 117,12 (waterverbruik tot 300 m³). Dit is gebaseerd op het tarief van 2003 vermeerderd met een inflatiecorrectie. Het tarief voor de andere gebruikscategorieën wordt hiervan afgeleid.
- Een eigen bijdrage voor sanering van de ongezuiverde afvalwaterlozingen is nog niet meegenomen.
- De kapitaallasten van de investeringen voor 2004 zijn in de berekeningen nu globaal verdisconteerd.
- In de berekening is geen rekening gehouden met kapitaalswerken, die in 2003 zijn uitgevoerd.
- Er wordt uitgegaan van een gesloten systeem van kostendekking, waarbij een tariefsegalisatievoorziening wordt ingezet om te grote schommelingen in het rioolrecht te voorkomen. Alle kosten in enig jaar moeten worden gedekt uit de totale inkomsten uit het rioolrecht. Alle investeringen worden in principe geactiveerd. De rente en aflossing komen vervolgens ten laste van de tariefsegalisatievoorziening.
- In de rioolrechtberekening wordt rekening gehouden met de stand van de tariefsegalisatievoorziening per 1-1-2004 van € 4.822.000.
- De hoogte van het rioolrecht moet in ieder geval zodanig zijn, dat in 2013 de tariefsegalisatievoorziening geen negatieve stand kent.
- De wijze van afschrijving en de afschrijvingstermijn is in overleg bepaald. In beginsel kent de voorziening geen negatieve standen. Indien in enig jaar een negatieve stand ontstaat, dan wordt debetrente toegerekend aan de voorziening. De gehanteerde rekenrente bedraagt 6,0%.

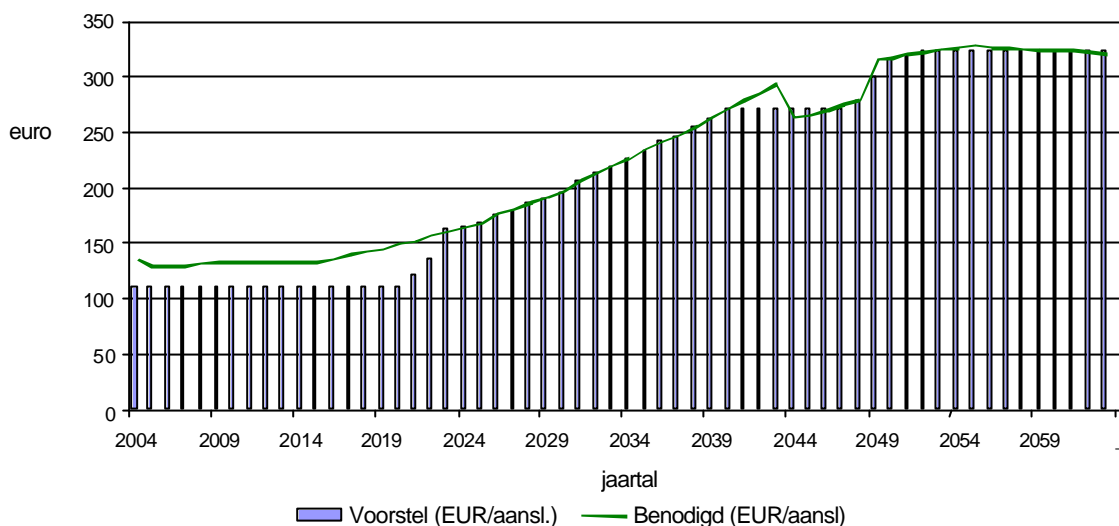
Rekening houdend met het lastenniveau binnen de planperiode kunnen in principe diverse rioolrechtscenario's worden gekozen. Als voorbeeld is in figuur 5.2 een scenario uitgewerkt, waarbij het basistarief voor het rioolrecht per 1-1-2004 € 113 bedraagt (niveau 2003) en vervolgens tot 2021 gelijk blijft. Op de lange termijn zal het rioolrecht dan geleidelijk stijgen naar € 323 in 2063.

Een ontwikkeling van het rioolrecht waarbij - exclusief inflatie - sprake is van een status quo situatie, is voor de Nederlandse situatie vrij uitzonderlijk. De oorzaak hiervoor kan worden herleid tot twee oorzaken. Allereerst is er op dit moment sprake van een egalisatievoorziening die aanzienlijk van omvang is (€ 4.822.000). Die voorziening wordt in diezelfde periode dat het rioolrecht gelijk blijft gehalveerd ten opzichte van het huidige niveau. In de gemaakte berekening is er overigens wel vanuit gegaan, dat de rente over het positieve saldo van de voorziening aan de voorziening wordt toegevoegd. Daarnaast is er behoudens de investeringspiek in 2004 de komende jaren sprake van relatief weinig vervangingsinvesteringen.

Het scenario dat in figuur 5.2 is aangegeven is indicatief. Het feitelijk scenario zal van jaar tot jaar door de gemeenteraad moeten worden vastgesteld.

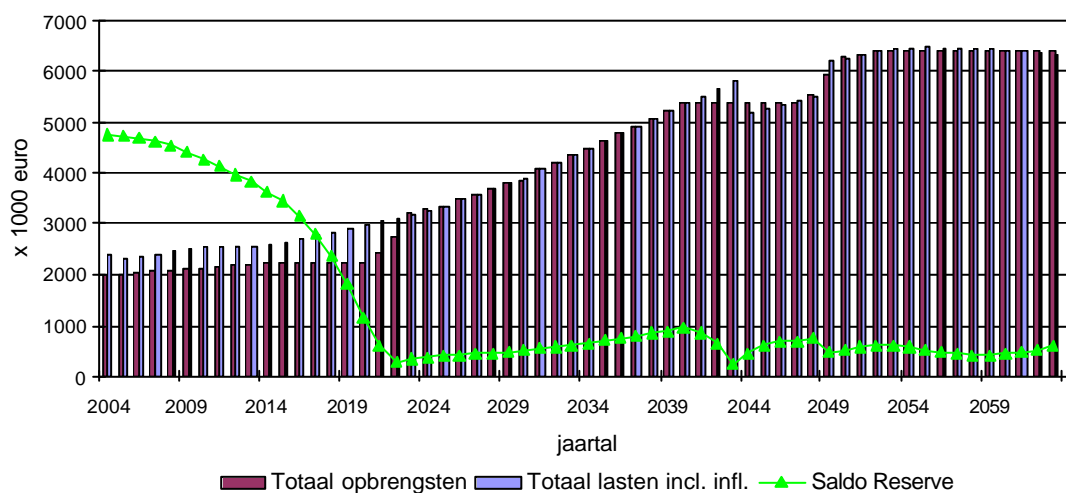
In figuur 5.3 is de ontwikkeling van de voorziening aangegeven bij het in figuur 5.2 beschreven rioolrechtscenario. Uit figuur 5.2 valt af te leiden dat tot 2023 minder inkomsten via het rioolrecht worden geïnd als jaarlijks feitelijk nodig is om de kosten te dekken. Dat is de reden dat,

weliswaar heel geleidelijk, wordt ingeteerd op de voorziening. Hierbij moet worden aangetekend dat de voorziening ook in principe is bedoeld is om dergelijke schommelingen op te vangen.

Figuur 5.2: Voorbeeld van een rioolrechtscenario waarbij het rioolrecht t/m 2020 gefixeerd is op € 113 (prijsspeil 1.1.2004).

Het benodigd rioolrecht in de figuur heeft betrekking op het saldo van kosten en baten (exclusief rioolrecht), dat in enig jaar uit het rioolrecht in dat jaar moeten worden gedekt.

Figuur 5.3 : Ontwikkeling van de tariefsegalisatievoorziening bij de rioolrechtontwikkeling volgens figuur 5.2.

5.5 Keuzes

In tabel 4.1 in hoofdstuk 4 is aangegeven, dat er mogelijkheden zijn voor het maken van beleidskeuzes. Deze hebben betrekking op de financiële uitgangspunten, die bij het doorrekenen van het rioolrecht een rol spelen.

Enkele van de keuzemogelijkheden zijn:

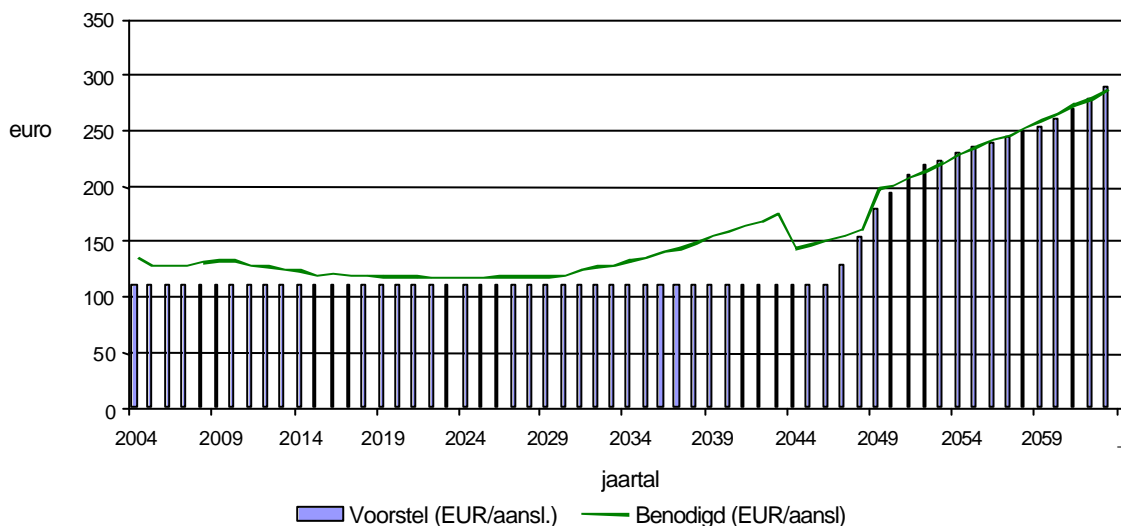
1. De technische afschrijvingstermijn van de objecten veranderen. De meeste vervangingskosten hebben betrekking op de vervanging van de riolen en putten. Een variant kan zijn het verkleinen van de afschrijvingstermijn van de vrijval riolering naar gemiddeld 50 jaar.
2. Het incalculeren van maatregelen in verband met de verwachte klimaateffecten.
3. Het incalculeren van maatregelen t.b.v. afkoppelen.
4. De tariefegalisatievoorziening zodanig verkleinen, dat in ieder geval nog wordt voldaan aan de eis van de financiële toezichthouder van de provincie dat in 2013 geen tekort optreedt. In de uitgevoerde berekening is ten opzichte van die eis de nodige ruimte aanwezig. Als rekenvoorbeeld is een deel van de investeringen in 2004 (4 miljoen euro) direct uit de tariefegalisatievoorziening geput.

Variante 2 en 3 hebben een verhoging van het rioolrecht tot gevolg. De andere varianten hebben een drukkend effect op het tarief.

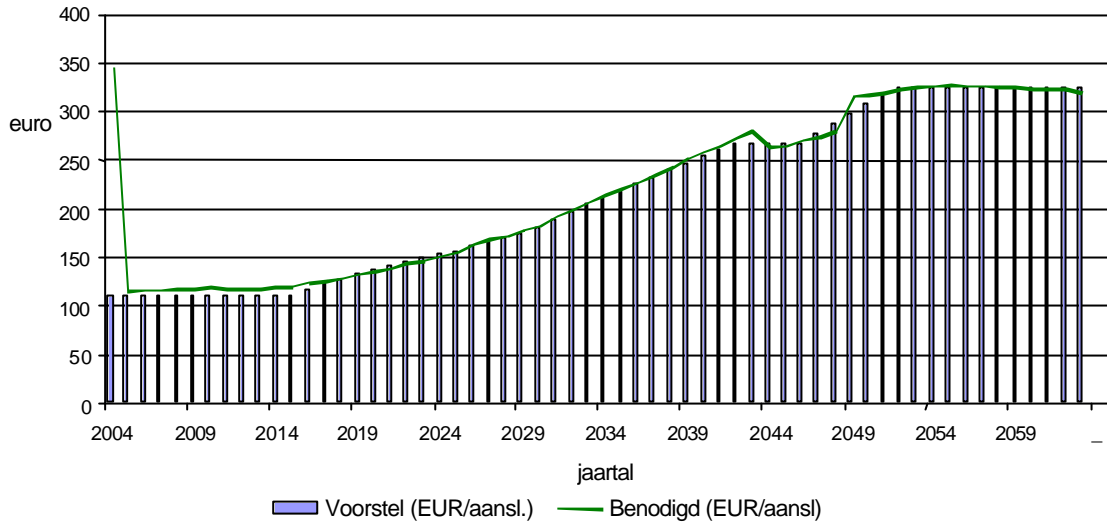
In figuur 5.4 en 5.5 zijn de effecten op de hoogte van het rioolrecht gevisualiseerd voor variant 1 en 4. Bij variant 1 is sprake van een constant rioolrecht van € 113 tot 2046 (exclusief inflatiecorrectie), waarna het rioolrecht geleidelijk stijgt naar € 290 in 2063. De afname van de voorziening is aanzienlijk trager als in het basisscenario. Dit is het gevolg van het structurele uitstel van vervangingsmaatregelen.

Het effect van het verlengen van de technische levensduur is ten opzichte van het basisscenario dus zeer aanzienlijk. Dit scenario is echter ook niet geheel zonder risico als geen sprake is van een gedegen technische onderbouwing. De beschikbare inspectieresultaten zijn vanuit dit perspectief nog niet geanalyseerd. Boodschap van dit scenario: een goed ontwerp en dito beheer lonen zich dus wel degelijk.

Figuur 5.4: Rioolrechtscenario volgens variant 1 waarbij het rioolrecht t/m 2045 is gefixeerd op € 113.

In variant 4 blijft het rioolrecht van € 113 op peil tot 2016. Het effect van de eenmalige onttrekking van 4 miljoen euro uit de voorziening leidt nauwelijks tot enig verschil in de rioolrechtontwikkeling en is mogelijk zelfs iets ongunstiger. Dit wordt veroorzaakt, omdat in deze variant de voorziening aanzienlijk wordt teruggebracht. Gevolg hiervan is, dat daardoor ten opzichte van het basisscenario veel minder rentetoevoegingen plaatsvinden, hetgeen effect heeft op de hoogte van het benodigde rioolrecht. In dit scenario is de gemiddelde jaaromvang van de voorziening € 400.000.

Figuur 5.5: riolrechtscenario volgens variant 4 waarbij het riolrecht t/m 2015 gefixeerd is op € 113.

6 Besluit

Na de vaststelling van het gemeentelijk rioleringsplan op 6 april 2004 zal hier het raadsbesluit in de tekst worden opgenomen.

De paragrafen 5.3 en 5.4 zullen inhoudelijk worden aangepast in overeenstemming met de door de gemeenteraad gemaakte keuzes.

7 Referenties

1. Gemeentelijk Rioleringsplan Heusden 1999-2003; DHV, oktober 1999.
2. Leidraad Riolering; stichting RIONED en ministerie van VROM; onder redactie van W.A. Faber, met medewerking van A.J.H. de Beaufort [et al]; Samson Tjeenk Willink, Alphen aan den Rijn, 1992.
3. Rijksvisie op de Waterketen; Ministerie van VROM, april 2003.
4. Regeringsbeslissing Vierde nota Waterhuishouding (waterkader); december 1998.
5. Ontwerp partiële herziening Waterhuishoudingsplan 2 "Verder met Water" 2003-2006; Provincie Noord-Brabant, januari 2002
6. Ontwerp uitvoeringsprogramma Water 2003-2006; Provincie Noord-Brabant, januari 2002.
7. Waterbeheersplan 2001-2004; Waterschap De Maaskant.
8. Deelrapport 4a van de CIW reeks "riooloverstorten": nadere uitwerking monitoring riooloverstorten, spoor 1; Commissie Integraal Waterbeheer, september 2002
9. Deelrapport 4b van de CIW reeks "riooloverstorten": nadere uitwerking monitoring riooloverstorten, fase B; Commissie Integraal Waterbeheer, januari 2003.
10. Nota lozingen Buitengebied; Provincie Noord-Brabant, maart 2003.
11. Aanpak afvalwater buitengebied; gemeente Heusden, februari 1999.
12. Rioleringsbeheerplan Heusden; DHV, december 1998.
13. Beleidsnotitie besturings- en signaleringssysteem rioolgemalen Heusden; gemeente Heusden, oktober 2001
14. Actualisatie basisrioleringsplannen Drunen en Oudheusden; Oranjewoud, 1999.
15. Basisrioleringsplan Oud Heusden en Heusden-Vesting; Oranjewoud, maart 2003.
16. Vuilemissieberekening Vlijmen, Nieuwkuijk en Haarsteeg; DHV, 2001.
17. Basisrioleringsplan Herpt, Luttelherpt en Hedikhuizen; Oranjewoud, maart 2002.
18. Rioleringsplan kern Doeveren; DHV; oktober 1999.
19. Basisrioleringsplan Drunen; Oranjewoud, najaar 2003.
20. NPR 3398: Buitenriolering, inspectie en toestandsbeoordeling van riolen; Nederlands Normalisatie Instituut, april 1992.

Bijlage 1

Overzicht gerealiseerde maatregelen GRP 1999-2003

Bijlage 1a: Uitgevoerde c.q. in uitvoering zijnde rioleringsmaatregelen in de diverse kernen per 1 januari 2004 (periode 1999-2003).

DRUNEN					
Vergroting riolering Torenstraat	o 700 mm	ca. 175 m	(04.1006-04.1008)	Dr-01	
Vergroting riolering Grotestraat	o 500 mm	ca. 160 m	(02.1551-02.1553)	Dr-02	
Leggen riolering Grotestraat	o 300 mm	ca. 45 m	(01.0120-02.1560)	Dr-02	
Leggen riolering Grotestraat	o 500 mm	ca. 40 m	(02.1551-01.0116)	Dr-02	
Leggen riolering Grotestraat/Torenstraat	o 700 mm	ca. 15 m	(01.0116-04.1006)	Dr-02	
Leggen riolering Torenstraat	o 700 mm	ca. 7 m	(04.1412-04.1008)		
Leggen riolering Bedrijvenpark	o 400 mm	ca. 25 m	(07.0091-07.0051)	Dr-06	
Leggen persleiding Stationsstraat-Wolfshoek	o 300 mm	ca.1800 m		Dr-08	
Verbreden drempel overstort	Kasteeldreef/Groenewoud		(07.0020)	Dr-06	
Verhogen overstortdrempel	Venne-west			Dr-11	
Aanleg overstort	J. Wattlaan/Groenewoud			Dr-06	
Plaatsen interne overstorten incl. wervelventiel	Stationsstraat /Pr. Beatrixstr.			Dr-09/12	
Plaatsen interne overstorten	Meidoornstr./Olmstr./Lindestr			Dr-09	
Vergroten pompgemaal Groenewoud naar 110 m³/h			(7.0000D)	Dr-06	
Extra kosten verwijdering TAG – project Braken-oost 2 ^e fase					
Extra kosten verwijdering TAG – project Duinweg/Remise					
ELSHOUT					
Vergoten riolering Wolshoek	o 700 mm	ca. 250 m		E-01	
Vergoten pompgemaal Elshout naar 212 m³/h				E-02	
VLIJMEN-NIEUWKUIJK					
Aanleg riolering Vlaamsche Hoeven	o 700/800 mm		(7-komplan west-III)	VI-02	
Aanleg riolering Mendelson/Bachlaan	o 400 mm	ca. 57 m	(12)	VI-05	
Aanleg riolering Mendelson/Vijhoevenl.	o 700 mm	ca. 14 m	(13)	VI-05	
Vergroting riolering Meliestraat	o 600/700 mm	ca. 260 m	(4/5)	VI-10	
Vergroting riolering Meliestraat	o 400/500 mm	ca. 140 m	(4/5)	VI-10	
Vergroting riolering Beethovenlaan	o 400 mm	ca. 37 m	(15)	VI-05	
Vergroting riolering Mendelsonlaan	o 600 mm	ca. 142 m	(142)	VI-05	
Vergroting riolering Molenstraat	o 400 mm	ca. 53 m	(4)	VI-10	
Interne overstort Nieuwkuijksestraat/t Hof					
HAARSTEEG					
Verhoging pompcapaciteit gemaal Haarsteegsestraat naar 95 m³/h			(?)	Ha-01	
DOEVEREN					
Aanleg riolering in geheel Doeveren					
Aanleg/aansluiting panden Provincialeweg op persleiding					

oudheusden					
Aanleggen riolering Laagstraat	o 300 mm	ca. 35 m	(verbindingsriool)	Oh-01	
vesting heusden					
Overname transportriolering WS Vesting Heusden-Oudheusden				Ve-02	
herpt					
Overname transportriolering WS Oudheusden-Herpt				Hp-02	
heesbeen					
Extra kosten verwijdering TAG – project Heesbeen					
TOTAAL					

**Bijlage 1b: Rioleringsmaatregelen in de diverse kernen welke niet meer dienen te worden uitgevoerd per 1 januari 2004.
(Dit houdt verband met nieuwe inzichten en berekeningsmethoden).**

DRUNEN				
Vergroting riolering Lipsstraat	o 500 mm	ca. 250 m	(02.1532-02.1536)	Dr-05
VLIJMEN-NIEUWKUIJK				
Aanleg riolering verlengde Kerkstraat	o 300 mm	ca. 269 m	(43)	VI-03
Vergroting insteken Middelweg	o 500 mm	ca. 277 m	(41)	VI-21
Vergroting riolering Kerkstraat	o 400 mm	ca. 156 m	(42)	VI-03
Aanleg stuwput parallelweg			(E-2357)	VI-22
Aanleg stuw/interne overstort Mommersteeg			(G-3690)	VI-18
Aanleg bergbezinkbassin Celciuslaan			(H-3850)	VI-18
Aanleg bergbezinkbassin Kerkstraat				VI-21
Opheffen overstort Middelweg			(2007)	VI-21
Opheffen overstort Onsenoortsestraat + o 800 mm			(2149)	VI-21
Spoelunits (3x)				VI-23
HERPT				
Aanleg randvoorziening groot 118 m ³				Hp-01
Amoveren overstort			(34126)	Hp-01
HEDIKHUIZEN				
Gemaal Hedikhuisen verhogen 27 m ³ /h				Hd-01
TOTAAL				

Bijlage 2

Rioleringszorg in perspectief met de omgeving

Bijlage 2: Rioleringszorg in perspectief met de omgeving

Rijksvisie op de Waterketen, april 2003 (ref.3)

Op 10 juni 2003 heeft het kabinet Balkenende II haar standpunt inzake de Rijksvisie op de Waterketen naar de Tweede Kamer gestuurd.

De rijksvisie Waterketen geeft aan welke publieke belangen moeten worden geborgd en op welke wijze de borging ook voor de langere termijn vorm moet worden gegeven. Het beleid in de rijksvisie bestaat uit twee sporen:

- Het optimaliseren van de waterketen in relatie tot het watersysteem en de leefomgeving.
- Het bevorderen van het doelmatig functioneren van de waterketen.

Het voorgestelde Rijksbeleid kent twaalf ingrediënten, die beogen om

- De bescherming van de gebruiker te waarborgen ten opzichte van de monopolisten (Waterschap, gemeente) in de waterketen.
- De eisen die vanuit het watersysteem, de bodem, lucht en leefomgeving aan de waterketen moeten worden gesteld, ook daadwerkelijk worden benut.
- Een effectieve uitvoering plaats vindt (met beleid aan de slag wordt gegaan).

Omdat de Rijksvisie Waterketen van recente datum is, heeft dat geen directe invloed op de inhoud van GRP 2004. De derde doelstelling van de visie wordt overigens in dit GRP al ingevuld.

Rijksbeleid: regeringsbeslissing vierde Nota waterhuishouding (ref.4)

In december 1998 is de regeringsbeslissing vierde Nota waterhuishouding (Waterkader) gepresenteerd. In deze nota is veel aandacht voor het begrip "duurzaamheid" ingeruimd. Het zoeken naar duurzame oplossingen voor problemen krijgt prioriteit. Hierbij hoort ook het uitdrukkelijk voorkomen van problemen. Bestrijding bij de bron is hierbij van belang: vervuiling, die niet in het afvalwater komt, hoeft ook niet te worden verwijderd. Deze voornemens hebben hun invloed op het gemeentelijke rioleringsbeleid. Per situatie zal sprake zijn van maatwerkoplossingen, waarbij de waterkwaliteitsbeheerder een belangrijke overlegpartner zal zijn.

Provincie Noord-Brabant: Partiële Herziening Waterhuishoudingsplan 2 "Verder met water", 2003-2006 (ref.5) / Ontwerp uitvoeringsprogramma water 2003-2006 (ref.6)

Het huidige Waterhuishoudingsplan (WHP) is een gedeeltelijke herziening van WHP-2 uit 1998. De titel heeft betrekking op twee aspecten. Enerzijds wordt ermee aangegeven dat voortzetting van het bestaande beleid erg belangrijk is: geen nieuw beleid als er geen goede aanleiding voor bestaat. Anderzijds brengt "Verder met water" ook de relatie met andere beleidsvelden in beeld: verder komen door op de juiste wijze rekening te houden met water en watersystemen.

De relatie tussen het watersysteem en de riolering is in WHP terug te vinden in de aanpak van de puntbronnen. Ten opzichte van WHP 2 is er sprake van een beleidsintensivering op een viertal thema's, die hierna kort worden behandeld en zijn voorzien van ons standpunt.

- Toetsing van gemeentelijke rioleringsplannen
De provincie geeft aan strakker de hand te gaan houden aan het tijdig gereed komen van GRP'n en zal meer aandacht gaan schenken aan de inhoudelijke aspecten en de uitvoering van het plan. Volgens de provincie betekent dit dat meer gebruik gemaakt zal gaan worden van haar bevoegdheid tot het geven van aanwijzingen.
- Afkoppelen van verhard oppervlak

De provincie hanteert als doelstelling dat in 2005 ten minste 5% van het bestaand bebouwd gebied is afgekoppeld. Voor nieuw bebouwd gebied moet het streven zijn gericht op afkoppeling van minimaal 60% van het verhard oppervlak.

- Aanpak van risicovolle overstorten
De provincie zal zich inzetten voor de uitvoering van het actieprogramma "Waterkwaliteit en diergezondheid".
- Monitoring van overstortlocaties
Gemeenten worden aangemoedigd een meetnet op te zetten.

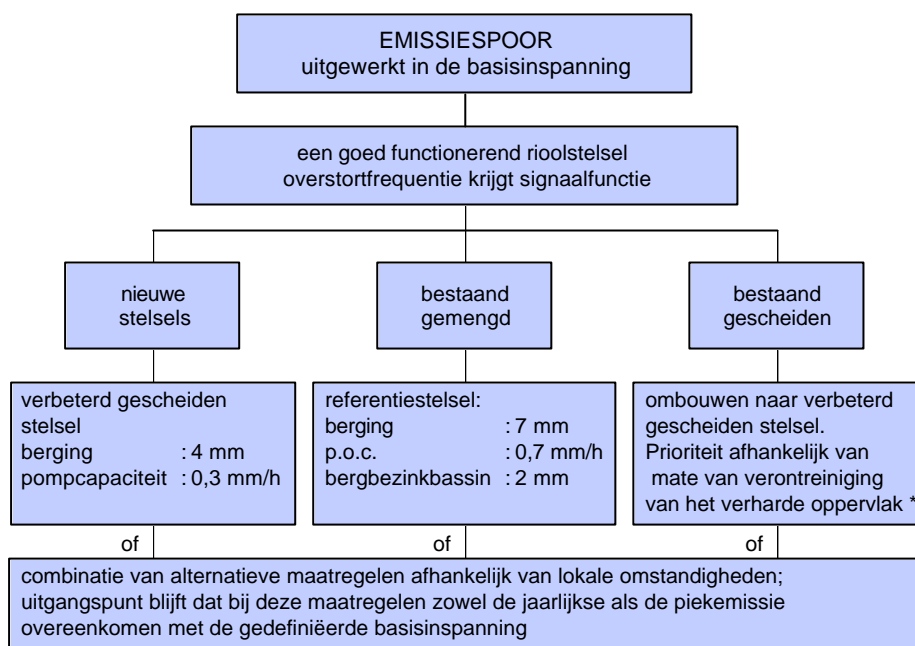
De gemeente Heusden onderschrijft de bovenstaande benadering van de provincie met uitzondering van het afkoppelen van verhard oppervlak. We zijn van mening dat inzet van afkoppelen geen doel op zich kan zijn, maar een middel. De gemeente Heusden geeft via maatwerk zelf een doelmatige invulling aan de lokale rioleringszorg. Daar past niet het voorschrijven van een middel bij, te weten het afkoppelen van regenwater van de riolering. Het doel is een goede bodem- en waterkwaliteit.

Waterkwaliteitsbeleid in Nederland in het algemeen

De waterkwaliteitsbeheerders voeren in principe nog steeds een tweesporenbeleid: een emissiespoor en een waterkwaliteitsspoor. In het kader van het emissiespoor worden door de waterkwaliteitsbeheerder eisen gesteld aan de vuiluitworp uit rioolstelsels op oppervlaktewater. In de praktijk komt dit er bijna altijd op neer, dat deze emissie aanzienlijk moet worden teruggebracht. Voor het bereiken van de door de waterkwaliteitsbeheerder verlangde emissiereductie moet een zogeheten "basisinspanning" worden verricht, zie figuur 2.1. In het emissiespoor worden maatregelen *in* de riolering getroffen, teneinde de vuiluitworp *uit* de riolering te beperken. De basisinspanning is gedefinieerd als het pakket van maatregelen, dat leidt tot een emissie die cijfermatig te vergelijken is met de emissie van een referentierioolstelsel. Er is zowel een referentiestelsel gedefinieerd voor gemengde als gescheiden riolering.

Opgemerkt moet worden, dat het emissiespoor nooit een doel op zich kan zijn. Uiteindelijk dient het beleid te zijn gericht op een verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater. Alvorens de maatregelen, die in het kader van het emissiespoor zijn ontwikkeld uit te voeren, dient in het waterkwaliteitsspoor onder meer te worden nagegaan of ook maatregelen *buiten* de riolering in het watersysteem nodig en mogelijk zijn. Daarnaast moet de mate van doorspoelbaarheid en opvangcapaciteit van het ontvangende oppervlaktewater worden beschouwd.

De gemeente Heusden onderschrijft het waterkwaliteitsbeleid in Nederland. Echter op dit moment is het zo dat er geëist wordt om de maatregelen ten behoeve van het emissiespoor voor 1 januari 2005 uit te voeren. Eventuele maatregelen in het kader van het waterkwaliteitsbeleid zijn door het waterschap nog niet ontwikkeld.

Figuur : basisinspanning

Beleid waterschap De Maaskant en de Dommel

1 januari 2004 fuseren waterschap De Maaskant en De Aa tot waterschap Aa en Maas. Het beleid van waterschap de Maaskant is beschreven in het waterbeheersplan 2001-2004 (ref.7). Het waterschap zet zich er voor in om als partij in de waterketen ervoor te zorgen dat ook de riolering een bijdrage levert aan het bereiken van een duurzaam waterbeheer. Zij wil dit realiseren door:

- Voortzetten van het huidige intensieve overleg met gemeenten. Duurzaam omgaan met (afval)water vraagt om een nauwe samenwerking tussen waterschap en gemeente.
- Toezien dat gemeenten vóór 2002 maatregelen treffen aan riooloverstorten, om te voldoen aan de basisinspanning volgens het emissiespoor². Vóór 2005 zal het waterschap aangeven waar aanvullende maatregelen aan riooloverstorten nodig zijn om te voldoen aan het waterkwaliteitsspoor. In overleg met het waterschap zijn de maatregelen in het kader van de basisinspanning -getemporiseerd tot 1.1.2005. Het waterschap heeft overigens nog niet aangegeven welke aanvullende maatregelen in het watersysteem noodzakelijk zijn.
- Stimuleren van gemeenten om in bestaande gebieden versneld tot afkoppelen van verhard oppervlak over te gaan. Hiervoor wordt in de periode 2000-2004 een financiële bijdrageregeling ingesteld.
- Opnemen van alle riooloverstorten in een WvO-vergunning in 2000. Vóór 2002 zijn voor alle gemeenten en woonkernen aansluitvergunningen afgegeven.

Beleid Rijkswaterstaat, directie Zuid-Holland (DZH)

Rijkswaterstaat DZH heeft een rol als waterkwaliteitsbeheerder vanwege de onvoldoende gezuiverde lozingen van afvalwater vanuit het buitendijkse industrieterrein Bakkersdam.

² Inmiddels vóór 2005.

Rijkswaterstaat hanteert als beleid terzake de Nota Lozingen Buitengebied van de Provincie (zie hierna) en de deelrapport 4a en 4b van de CIW reeks "Riooloverstorten" (ref.8,9).

Thematiek van de ongezuiverde afvalwaterlozingen

In het kader van het thema ongezuiverde afvalwaterlozingen zijn er een drietal beleidsdocumenten van belang:

1. Het Lozingenbesluit WvO huishoudelijk afvalwater (lozingen van afvalwater op oppervlaktewater).
2. het Lozingenbesluit bodembescherming (lozingen van afvalwater in de bodem).
3. De Nota Lozingen Buitengebied van de Provincie Noord-Brabant (februari 2003).

Op de inhoud van deze beleidsdocumenten worden hierna kort ingegaan.

Lozingenbesluit WvO huishoudelijk afvalwater (lozingen van afvalwater op oppervlaktewater) en het Lozingenbesluit bodembescherming (lozingen van afvalwater in de bodem)

Beide Lozingenbesluiten zijn van kracht, waarmee de directe lozingen van huishoudelijk afvalwater worden gereguleerd. Voor beide type van lozingen geldt, dat het vanaf 1 januari 2005 verboden is om ongezuiverd afvalwater in de bodem en/of op oppervlaktewater te lozen. Binnen de gemeente lozen er op dit moment nog 124 percelen ongezuiverd afvalwater in het milieu. Hiervan lozen er 80 op het oppervlaktewater en 25 in de bodem. Van 19 percelen is niet bekend op welke wijze wordt geloosd, dan wel klaarblijkelijk een gesloten kringloop in stand houden en daardoor niet in het milieu lozen. In deze aantallen is begrepen het buitendijks gelegen industrieterrein Bakkersdam, waarvan de percelen op de Maas lozen.

De Nota Lozingen Buitengebied van de Provincie Noord-Brabant (februari 2003, ref.10)

In de partiële herziening van het WHP2 is ondermeer het beleid voor de ongezuiverde afvalwaterlozingen aangescherpt. In de nota lozingen is dit beleid concreet uitgewerkt. Uitgangspunt in het nieuwe beleid is dat elke eigenaar van een lozing in beginsel op gelijke wijze door de gemeente behandeld moet worden. In het nieuwe beleid wordt de verbreding van de gemeentelijke zorgplicht geïntroduceerd: dit betekent dat de gemeente de zorg heeft voor de afvoer van het afvalwater van alle bewoners in het buitengebied. De zorgplicht heeft daarmee niet alleen betrekking op de inzameling en het transport van afvalwater, maar ook op de behandeling ervan. Uiteraard heeft die verbijzondering alleen betrekking op de ongezuiverde afvalwaterlozingen van dit moment. In de nota wordt niet ingegaan op de vraag of deze brede zorgplicht ook van toepassing zou kunnen zijn op nieuwbouwlocaties.

In de nota is een tweesporenbeleid uitgewerkt gebaseerd op de basiskeuze voor wel of niet verbreding van de zorgplicht.

In het nieuwe provinciale beleid is tevens een wijziging van de begrenzing van kwetsbare gebieden doorgevoerd.

Tenslotte is er een financiële subsidieregeling in het leven geroepen, waarmee gemeenten worden gestimuleerd tot het leveren van extra inspanningen bij de sanering van de ongezuiverde afvalwaterlozingen.

In de gemeente Heusden hebben we inmiddels op dit nieuwe beleid ingespeeld en heeft de raad gekozen voor uitvoering van de verbrede zorgplicht.

Bouwverordening

Bij raadsbesluit van 10 december 2002 is een achtste serie wijzigingen van de modelbouwverordening 1992 doorgevoerd.

In de bouwverordening zijn in artikel 2.7.4, 2.7.5 en 2.7.6 eisen gesteld aan het aansluiten op riolering. De wijziging van de bouwverordening heeft niet geleid tot het opnemen van eisen, in

genoemde artikelen, waarbij een alternatieve lozingsvoorziening voor hemelwater noodzakelijk is (alternatief 2).

Bouwbesluit

De artikelen 28 en 29 uit hoofdstuk II *Technische voorschriften* omtrent het bouwen van woningen en woongebouwen van het Bouwbesluit versie maart 2000 zijn van toepassing.

Aansluitverordening Riolering

De gemeente beschikt niet over een aansluitverordening Riolering. Hierin wordt geregeld volgens welke voorwaarden een particulier op de gemeentelijke riolering mag aansluiten op basis van een daartoe verleende aansluitvergunning.

Wet milieubeheer (voorheen Lozingsverordening Riolering)**Algemeen**

In de Wm vergunningen worden eisen gesteld aan de kwaliteit van het te lozen afvalwater. Enerzijds mag het materiaal van de riolering niet worden aangetast, anderzijds mag ook de goede werking van de afvalwaterzuiveringinrichting niet worden belemmerd. Tot slot is de kwaliteit van belang in verband met de overstortingen op oppervlaktewater. Een en ander is vastgelegd in de Instructieregeling lozingsvoorschriften milieubeheer (staatscourant 59, 1996). In de systematiek wordt onderscheid gemaakt tussen lozingen vanuit inrichtingen en lozingen vanuit niet-inrichtingen.

Lozingen vanuit inrichtingen

Voor lozingen vanuit inrichtingen die vergunningplichtig zijn op grond van de Wm neemt het bevoegde gezag voorschriften hiervoor op in de milieuvergunning. Voor lozingen die afkomstig zijn van inrichtingen die onder de werking van een AMvB vallen, zijn de algemene voorschriften door de wetgever aangevuld met bepalingen aangaande het lozen van afvalwater.

Lozingen vanuit niet-inrichtingen

Voor lozing van afvalwater afkomstig van bijvoorbeeld kleine winkels, kantoorruimtes of van gevelreiniging zijn de bepalingen van het "Besluit lozingsvoorschriften niet-inrichtingen milieubeheer" en de daarop gebaseerde "Beleidsregels gevelreiniging" van 21 december 1999 van toepassing.

Rioleringsbeheer als onderdeel van het integraal beheer van de openbare ruimte (BOR)

Op dit moment wordt gewerkt aan het opzetten van een beleid voor het beheer van de openbare ruimte (BOR). Dit betekent dat bij iedere actie in de openbare ruimte, zowel bovengronds als ondergronds, alle disciplines betrokken dienen te zijn om te komen tot een aanvaardbaar product voor alle partijen. Uitgangspunt daarbij zal zijn dat gewerkt zal worden met een integraal beheerplan voor de openbare ruimte, waarbij de uitvoering van de werkzaamheden op elkaar zijn afgestemd.

Het wegbeleidsplan, het groenbeleidsplan, het GVVP en het GRP 2 zijn reeds door de raad vastgesteld. Het ontbreekt echter nog aan de benodigde beleidsstukken om een integrale BOR aanpak te kunnen doorvoeren. Er zal een plan moeten worden opgesteld waarin het beheer en onderhoud van wegen, groen en riolering, etc. op elkaar wordt afgestemd. Daarnaast zal ook nieuwe aanleg, renovatie en reconstructie van de bestaande openbare ruimte (groen en grijs), zowel boven als onder de grond, samen met het bovenstaande moeten worden gezien. Tevens is het noodzakelijk aan te geven welke invloeden al deze onderdelen binnen de openbare ruimte op elkaar hebben.

Naast het GRP-3 wordt op dit moment gewerkt aan een studie naar de mogelijkheden van afkoppelen van verhard oppervlak (per kern), een beleidsplan Openbare Verlichting en een beleidsplan Overige Voorzieningen. Al deze plannen hebben invloed op beheer en inrichting van de openbare ruimte.

Stedelijk water zal in de toekomst in hoeveelheid (oppervlakte) toenemen. Mede door afkoppelen en mogelijkheden tot direct lozen van regenwater op stedelijk water zal hier meer ruimte en aandacht voor moeten komen. Dit heeft een enorme invloed op de inrichting van de openbare ruimte.

Uiteindelijk zal het rioleringsbeleid een plaats krijgen in zowel het beleid voor de ondergrondse als bovengrondse ruimte. Voor dit GRP betekent het dat zoveel mogelijk rekening gehouden moet worden met de het afstemmen van:

- Het rioleringsbeleid op bestaand of toekomstig beleid voor de openbare ruimte.
- De uitvoering van maatregelen op overige uitvoeringsprogramma's voor de openbare ruimte.

Doordat gekozen is voor een jaarlijkse evaluatie van het GRP kan er worden ingespeeld op actuele ontwikkelingen in het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in de gemeente Heusden. Een complete integrale afstemming is dan goed mogelijk.

Bijlage 3

Gewenst kwaliteitsniveau voor de toestand van bestaande en nog te realiseren riolering

Doelen	Functionele eisen	Maatstaven	Meetmethoden
1 inzameling van het binnen het gemeentelijke gebied geproduceerde afvalwater	1a Alle percelen op het gemeentelijke gebied waar afvalwater vrijkomt, moeten van een rioleringsaansluiting zijn voorzien, uitgezonderd situaties waar lokale behandeling doelmatiger is.	Alle percelen aangesloten op riolering, tenzij een lokale behandeling van het afvalwater doelmatiger is.	Registratie van percelen die nog niet zijn aangesloten op de riolering en nog geen afdoende eigen zuivering hebben
2 inzameling van hemelwater	2a Het hemelwater waarvan we ons willen ontdoen, moet via een bovengronds en / of ondergronds stelsel van goten, greppels en of leidingen worden ingezameld en geloosd in het lokale watersysteem (grond- of oppervlaktewater).	<ul style="list-style-type: none"> - Alle percelen zijn aangesloten op het inzamelsysteem voor regenwater, tenzij het niet is toegestaan het voor de lokale waterhuishouding of andere doeleinden te gebruiken. - Het bovengrondse stelsel moet zodanig zijn gedimensioneerd dat geen extreme wateroverlast optreedt bij een 'standaard'bui, die zich 1 keer per 2 jaar voordoet (bui nummer 7 of 8 volgens de Leidraad Riolering). 	<ul style="list-style-type: none"> - Inspectie en waarneming - Hydraulische ontwerpberekening
	2b De instroming in riolen via de kolken moet ongehinderd plaats vinden.	<ul style="list-style-type: none"> - Plasvorming bij kolken dient beperkt te zijn. - Goten en kolken dienen schoongehouden te worden. 	<ul style="list-style-type: none"> - registratie meldingen en/of klachten via WFM - waarneming
3 transport van het ingezamelde water naar een geschikt afleveringspunt	3a De afvoercapaciteit moet op alle plaatsen voldoende zijn om bij droog weer het aanbod van afvalwater te verwerken.	Optimaal stelselontwerp volgens Leidraad Riolering, deel B 'ontwerpgrondslagen'.	Hydraulische ontwerpberekening
	3b De afvoercapaciteit van de riolering moet voldoende zijn om het aanbod van afvalwater bij hevige neerslag te kunnen verwerken, uitgezonderd in bijzondere omstandigheden.	Theoretisch geen 'water op straat' bij een 'standaard'bui, die zich 1 keer per 2 jaar voordoet (bui nummer 7 of 8 volgens de Leidraad Riolering).	Hydraulische ontwerpberekening
	3c Het afvalwater dient zonder overmatige aanrotting de zuiveringsinrichting te bereiken.	<ul style="list-style-type: none"> - Verloren berging in het stelsel niet groter dan 5% van de theoretische onderdrempelberging - De ledigingstijd, exclusief randvoorzieningen mag niet langer dan 15 uur zijn. Inclusief randvoorzieningen mag de ledigingstijd niet langer dan 24 uur zijn. 	Hydraulische ontwerpberekening
	3d De afstroming dient gewaarborgd te zijn	<ul style="list-style-type: none"> - Afstromingscondities moeten voldoen aan kwaliteitsdoelstellingen. - Alle inslagpeilen van gemalen moeten onder de binnenonderkant van het laagst inkomend riool liggen. - Persleidingen moeten in of zo dicht mogelijk bij ontvangende gemalen liggen. 	Inspectie en waarneming
	3e De objecten in de riolering, die niet ook de functie van regulering van het grondwaterpeil hebben, dienen in hoge mate waterdicht te zijn, zodanig dat de hoeveelheid intredend grondwater (lekwater) beperkt blijft.	De waterdichtheid van de objecten moet voldoen aan kwaliteitsdoelstellingen ¹ .	Inspectie
4 het voorkomen van ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater	4a De vervuilingstoestand van de riolering dient acceptabel te zijn.	De afstromingscondities moeten voldoen aan kwaliteitsdoelstellingen ¹ .	Inspectie
	4b De vuiluitwerp voor overstortingen op oppervlaktewater en in de bodem dient beperkt te zijn.	De vuiluitwerp moet voldoen aan de door de waterbeheerder geformuleerde eisen.	Registratie van aantal overstortingen
	4c De vuiluitwerp door regenwaterlozingen op oppervlaktewater dient beperkt te zijn.	De vuiluitwerp moet voldoen aan de door de Waterbeheerder geformuleerde eisen.	Registratie van aantal overstortingen
	4d De objecten dienen in hoge mate waterdicht te zijn, zodanig dat de hoeveelheid uittredend rioolwater beperkt blijft.	De waterdichtheid van de objecten moet voldoen aan kwaliteitsdoelstellingen ¹ .	Inspectie
5 het voorkomen van overlast voor de omgeving (in de breedste zin van het woord)	5a De bedrijfszekerheid van gemalen en andere objecten dient in voldoende mate gewaarborgd te zijn.	<ul style="list-style-type: none"> - Storingen dienen binnen 48 uur verholpen te zijn of er dienen noodmaatregelen getroffen te worden. - Het aantal storingen dient beperkt te zijn. - Rioolgemalen in een gebied met externe overstorten dienen een reservepomp te hebben. 	<ul style="list-style-type: none"> - Registreren werking gemalen d.m.v. telemetriesysteem - Registreren van overige storingen - Jaarlijkse inspectie van gemalen en overige voorzieningen en verslaglegging daarvan
	5b De waterdichtheid en stabiliteit van de riolen moet zodanig zijn dat calamiteiten (instortingen) zich niet voordoen.	Waterdichtheid en stabiliteit van riolen moeten voldoen aan kwaliteitsdoelstellingen.	<ul style="list-style-type: none"> - Regulematige inspectie van de riolen
	5c De riolering dient zodanig te worden ont- en belucht, dat overlast door stank wordt voorkomen.	Er dient sprake te zijn van een acceptabel niveau van klachten. Dit niveau zal in de planperiode concreet worden ingevuld.	<ul style="list-style-type: none"> - Klachtenregistratie (WFM)
	5d Overlast tijdens werkzaamheden aan de riolering dient beperkt te zijn.	<ul style="list-style-type: none"> - Er moet afstemming zijn met werkzaamheden met andere diensten en nutsbedrijven. - Bereikbaarheid percelen zoveel mogelijk handhaven. 	Volgen procedures voor afstemming (zowel intern als extern)

Bijlage 4

Voorwaarden voor de effectieve invulling van de rioleringszorg

Voorwaarden voor de effectieve invulling van de rioleringszorg

Doelen	Functionele eisen	Maatstaven	Meetmethoden
6 Doelmatig beheer en een goed gebruik van de riolering	6a Het rioleringsbeheer dient zo goed mogelijk te worden afgestemd met andere gemeentelijke taken.	<ul style="list-style-type: none"> - In het GRP moet relatie met overige gemeentelijke taken inzichtelijk worden gemaakt. - Op operationeel niveau jaarprogramma's uitwerken voor infrastructurele werken. 	<ul style="list-style-type: none"> - Toetsen GRP op genoemde maatstaf - Toetsen operationele programma's op maatstaf
	6b De gebruikers van de riolering dienen bekend te zijn en ongewenste lozingen dienen te worden voorkomen.	<ul style="list-style-type: none"> - Geen illegale aansluitingen. - Naleving van vergunningen moet, afhankelijk van de bedrijven, met enige regelmaat worden gecontroleerd. - Geen overtreding van lozingsvoorschriften krachtens of bij Wet milieubeheer. - Voorlichting gebruikers. 	<ul style="list-style-type: none"> - Inspecties - Steekproefsgewijs controleren van bedrijven
	6c Er dient inzicht te bestaan in de toestand en het functioneren van de riolering. Directe beschikbaarheid en toegankelijkheid van alle rioleringsgegevens.	<ul style="list-style-type: none"> - Jaarlijks inspectie van minimaal 5% van de vrijvervalriolen. - Maximaal 6 maanden achterstand in de verwerking van revisiegegevens in het geautomatiseerde beheersysteem. - Herberekening van de vrijvervalriolering naar behoefte 	<ul style="list-style-type: none"> - Conform onderzoeksprogramma - Conform maatstaf
	6d Er dient in nieuwbouw zoveel mogelijk gebruik te worden gemaakt van duurzame en milieuvriendelijke materialen.	Toepassing van o.a. het nationale pakket Duurzaam Bouwen.	
	6e Er dient een klantgerichte benadering te worden nagestreefd.	<ul style="list-style-type: none"> - Behandeling van klachten en/of meldingen en een reactie naar de klager binnen twee werkdagen. - Storingsdienst is 24 uur bereikbaar voor acute storingen - Diverse mogelijkheden voor meldingen en/of klachten (email, internet, post en telefonisch). 	Klachtenregistratie via WFM

Bijlage 5

Kwaliteitsstreefbeelden voor vrijervalriolen in de gemeente Heusden

Bijlage 5: Kwaliteitsstreefbeelden voor vrijvervalriolen in de gemeente Heusden

Toestandsaspect	Waarschuwingmaatstaf	Ingrijpmaatstaf
Functie: waterdichtheid		
Lekkage	3	4,5
Zandinloop	2	3,4,5
Axiale verplaatsing	3	4,5
Radiale verplaatsing	2	5
Hoekverdraaiing	5	-
inhangende rubberring	3	5
inhangend voegmateriaal	3	4,5
Functie: stabiliteit		
beschadiging	5	-
aantasting	3	4,5
scheuren	3	4,5
deformatie	3	4,5
Functie: afstroming		
instekende inlaat	3	5
wortelingroei	3	4,5
aangroei	3	4,5
afzetting	3	4,5
zand- en vuilophoping	3	4,5
obstakels	3	4,5
waterdiepte	4,5	-

Toelichting

1. De toestand, die in riolen wordt aangetroffen door middel van visuele inspectie (bijvoorbeeld tv-inspectie), wordt beschreven middels een systeem van 18 standaard beelden (=toestandsaspecten). Van ieder toestandsaspect is eenduidig de aard gedefinieerd. De mate waarin ieder beeld aanwezig is wordt met een vijf-puntsschaal aangegeven. Het beschrijven van de toestand van een riool vindt middels een genormaliseerd systeem plaats: NEN 3399 "classificatiesysteem bij visuele inspectie van riolen";
2. Onderscheid wordt gemaakt tussen waarschuwingmaatstaven en ingrijpmaatstaven. Een waarschuwingmaatstaf geeft een grenstoestand weer, waarbij nader onderzoek nodig is. Een ingrijpmaatstaf geeft een grenstoestand aan, waarbij ingrijpen in principe noodzakelijk is en maatregelen moeten worden opgesteld.

Bijlage 6

Klimaat ontwikkelingen mede in relatie tot het rioleringsbeleid in de gemeente Heusden

Bijlage 6: Klimaat ontwikkelingen mede in relatie tot het rioleringsbeleid in de gemeente Heusden

KNMI klimaatscenario's voor 2100: Nederland wordt natter

Het KNMI heeft in het kader van de vierde Nota waterhuishouding (Können et al, 1997) onderzoek verricht naar een schatting van een aantal, voor de waterhuishouding van Nederland relevante, klimaatparameters. De resultaten van dit onderzoek zijn als volgt samengevat:

Tabel 1 Schatting neerslagparameters onderzoek KNMI, Können et al, 1997.

Temperatuur	+ 1°C	+ 2°C	+ 4°C
Verwachting	centrale schatting 2050 ondergrens 2100	bovengrens 2050 centrale schatting 2100	bovengrens 2100
Neerslag			
jaar	+3%	+6%	+12%
zomer*	+1%	+2%	+4%
winter**	+6%	+12%	+25%
intensiteit (30 min)	+10%	+20%	+40%
lange neerslagperiode winter	+10%	+20%	+40%

* zomerperiode = april t/m september, ** winterperiode = oktober t/m maart.

In bovenstaande tabel zijn de verwachtingen aangegeven voor de ontwikkeling van de temperatuurstijging voor de jaren 2050 en 2100. Er is onderscheid gemaakt in een zogenaamde centrale (gemiddelde) verwachting en een boven- en ondergrens. Een temperatuurstijging van 1°C is bijvoorbeeld een centrale verwachting voor 2050 en een ondergrens voor 2100.

Het grillige karakter van neerslag maakt uitspraken over toekomstige ontwikkelingen onzeker. Er is een redelijke wetenschappelijke overeenstemming dat de winterneerslag in Noord-Europa met 5 tot 20% zal toenemen, met name in Scandinavië, maar ook op lagere breedtegraden. In de zomer is de neerslagverandering onzeker.

In Zuid-Europa kan de neerslag met meer dan 20% afnemen. Er wordt een toename van zware neerslag en de kans op uitschieters verwacht. Dat geldt zowel op een termijn van dagen als op een termijn van jaren. De hogere temperaturen brengen meer verdamping met zich mee. In de zomer zal de verdamping meer toenemen dan de neerslag, terwijl in de winter de toename van neerslag de overhand heeft. De kans op zomerdroogte neemt toe, met name in Zuid-Europa. Er bestaat een kleine kans op abrupte veranderingen in het klimaatsysteem gebeurt in de 21e eeuw zeer klein.

De huidige klimaatmodellen geven aan dat de te verwachten temperatuurstijging in Nederland nagenoeg in de pas loopt met de stijging van de wereldgemiddelde temperatuur, in overeenstemming met de conclusies van hoofdstuk 2 van dit rapport. Uitgaande van de wereldgemiddelde temperatuurprojecties van het IPCC heeft het KNMI een drietal klimaatscenario's ontwikkeld voor het Nederlandse klimaat in het jaar 2100. Deze klimaatscenario's zijn het uitgangspunt voor verkennende studies van de gevolgen van klimaatverandering voor Nederland en omgeving. Zo wordt het nationale waterbeleid voor de 21e eeuw mede gebaseerd op deze inzichten.

Basis voor de vormgeving van rioleringsbeleid in de gemeente Heusden

Het klimaat is aan het veranderen, er is duidelijk iets aan de hand maar de onzekerheden in de verwachtingen zijn nog erg groot. Tauw heeft in opdracht van het RIZA het project Klimaatontwikkeling en Riolering, Quicksan uitgevoerd. Er zijn forse effecten op het functioneren van rioolstelsels berekend op basis van een klimaatscenario met temperatuurstijging van 2 °C, een soort midden verwachting voor 2100. Momenteel wordt door Tauw gewerkt aan een vervolgproject, dat is gericht op het formuleren van maatregelenstrategieën in samenhang met diverse mogelijk ontwikkelingen aan het (afval)watersysteem tot 2050. Het doel een aantal mogelijke strategieën te beoordelen op kosten-effectiviteit van maatregelen voor zowel de korte en langere termijn.

Context

Belangrijk punt in het omgaan met het veranderende klimaat is de context van de veranderingen aan het Stedelijke (afval)watersysteem in de komende jaren. De snelle toename van het afvoerend oppervlak door het verharden van voor en achtertuinen rond de woning is qua effect vergelijkbaar met de toename van neerslag in 2050 -2100.

Speelruimte

De opbouw en het functioneren van het huidige rioolstelsel is voor een belangrijk deel bepalend voor de speelruimte van een strategie richting klimaatontwikkeling. Een rioolstelsel met duidelijke 'water op straat' knelpunten en waarin bovendien ook overstorten worden opgeheven kan niet zinvol worden doorgerekend met duidelijke extremere buien.

Veiligheid

De controle van het functioneren van het rioolstelsel dient op doelgerichte wijze te worden uitgevoerd om de echte knelpunten op te sporen, dit gaat duidelijk verder dan de traditionele beoordeling van water op straat. Wij stellen voor een benadering te kiezen waarbij minimaal de hoofdtrajecten in het systeem worden gedimensioneerd met een grotere veiligheid.

Neerslag

Voor de controleberekeningen kan gebruik worden gemaakt van aangepaste gebeurtenissen of een testreeks van 1 jaar. Tauw heeft voor optimalisatiestudies een speciaal testjaar ontwikkeld waarbij de gewenste afvoercapaciteit van het rioolstelsel effectief kan worden afgewogen tegen het minimaliseren van de vuiluitworp. In het kader van de genoemde Quicksan is dit testjaar doorontwikkeld op basis van de specificaties van A2 klimaatscenario (KNMI).

Beleid en maatregelen

Richting beleid is het een opgave om de mogelijke keuzes en consequenties daarvan op een heldere en verantwoorde manier neer te zetten. Een weg die daarin gekozen kan worden is het uitwerken van 3 uiteenlopende maatregelenscenario's, waarbij er bijvoorbeeld een afweging wordt gemaakt tussen het realiseren van randvoorziening versus het opkrikken van de berging en afvoercapaciteit van hoofdtrajecten in het stelsel. Daarbij kan ook een afweging worden gemaakt richting het afkoppelen van regenwater. Een originele aanpak kan worden gezocht in het realiseren van leidingen die op de korte termijn worden uitgevoerd als extra capaciteit voor het gemengde stelsel en op langere termijn deel gaan uitmaken van een regenwaterstructuur. Aan de verschillende scenarios zijn specifieke tijdspaden gekoppeld die vooral qua duur meer of minder acceptabel kunnen zijn.

Bijlage 7

Saneringsplan ongezuiverde afvalwaterlozingen

Bijlage 8

Overzicht objectgerichte maatregelen in de vrijvalriolering 2003-2012

Riolen die in aanmerking komen voor vervanging/renovatie/reparatie

					waardering tussen 358-250	lengte			opmerking		
Vlijmen	1	BAARSTRAAT Deken va	2	2158 - 2159	600	R_TV	250	1955	45	RE	
	2	BAARSTRAAT Deken va	2	2135 - 2136	600	R_TV	256	1955	40	RE	
	3	MOERBEISTRAAT	2	2095 - 2096	300	R_TV	262	1969	35	RP	
	4	AKKER de	3	3110 - 3111	300	R_TV	254	1967	43	RP	
	5	AKKER de	3	3113 - 3114	300	R_TV	254	1967	24	RP	
	6	BORREDREE	3	3082 - 3083	300	R_TV	254	1963	50	RP	gerepareerd2002
	7	CATHARINASTRAAT Sin	3	3067 - 3135	250	R_TV	278	1955	52	VV	
	8	CATHARINASTRAAT Sin	3	3124 - 3135	250	R_TV	278	1955	45	VV	
	9	JULIANASTRAAT (V)	3	3142 - 3329	300	R_TV	266	1960	40	RE VV	
	10	MELIESTRAAT	3	3822 - 3844	300	R_TV	262	1971	34	RP	
	11	PRINSENSTRAAT Meest	4	4021 - 4022	400/600	R_TV	264	1960	41	RP	
	12	HOUTSTRAAT Meester	3	3096 - 3097	250	R_TV	203	1963	37	VV	
	13	HOUTSTRAAT Meester	3	3085 - 3097	250	R_TV	200	1963	31	VV	
	14	HOUTSTRAAT Meester	3	3096 - 3106	250	R_TV	180	1963	12	VV	
Drunen	1	ARCKELSTRAAT van	11	110334 - 110336	250/375	R_TV	324	1970	36	RP	
	2	HAESTRECHTSTRAAT Va	11	110181 - 110335	250/375	R_TV	350	1960	44	RP	
	3	HEYDENSTRAAT Burgem	11	110089 - 110090	250/375	R_TV	280	1958	43	VV RE	vervangen 2002
	4	HEYDENSTRAAT Burgem	11	110090 - 110091	300/450	R_TV	280	1958	43	VV RE	vervangen 2002
	5	HEYDENSTRAAT Burgem	11	110094 - 110149	350/525	R_TV	280	1958	29	VV RE	vervangen 2002
	6	HULSTSTRAAT	11	110070 - 110071	200	R_TV	254	1961	86	RP VV	
	7	IRENESTRAAT Prinses	11	110213 - 110228	300	R_TV	288	1958	49	RE VV	
	8	IRENESTRAAT Prinses	11	110193 - 110210	300	R_TV	306	1960	53	RE VV	
	9	KLIMOPSTRAAT	11	110035 - 110036	300	R_TV	290	1962	44	RE	
	10	LIJSTERBESSTRAAT (D)	11	110104 - 110105	300/450	R_TV	264	1961	48	RE	
	11	MAURITSSTRAAT Prins	11	110190 - 110191	250/375	R_TV	280	1958	101	RE	
	12	MEIDOORNSTRAAT (D)	11	110110 - 110163	250/375	R_TV	308	1961	49	RE VV	
	13	OLMSTRAAT	11	110095 - 110149	300/450	R_TV	280	1961	68	RE RP	vervangen 2002
	14	OUDE SCHOOLSTRAAT (11	110082 - 110083	200	R_TV	358	1959	36	VV	vervangen 2002
	15	PLATAANPLEIN	11	110099 - 110100	300/450	R_TV	290	1961	52	RP	
	16	PRUNUSSTRAAT	11	110027 - 110028	300	R_TV	280	1962	45	RP RE	
	17	SCHOOLSTRAAT (D)	11	110143 - 110144	250/375	R_TV	288	1959	54	VV	
	18	SCHOOLSTRAAT (D)	11	110154 - 110155	250/375	R_TV	306	1959	50	VV	vervangen 2002
	19	SCHOOLSTRAAT (D)	11	110084 - 110150	200	R_TV	358	1959	78	VV	vervangen 2002
	20	WILGENSTRAAT (D)	11	110040 - 110044	300	R_TV	254	1967	50	RP	
	21	WILHELMINASTRAAT (D)	12	110349 - 121571	400	R_TV	324	1972	95	RP	
	22	EIKSTRAAT	13	130458 - 130459	300	R_TV	306	1970	48	RP	
	23	GROTESTRAAT (D)	13	130405 - 130406	200	R_TV	262	1959	37	VV	
	24	GROTESTRAAT (D)	13	130406 - 130414	200	R_TV	306	1959	34	VV	
	25	LAURIERSTRAAT	13	130481 - 130482	300	R_TV	280	1970	46	RP	
	26	LINDESTRAAT	13	130453 - 130455	300	R_TV	306	1967	35	RE VV	
	27	HOGENDORPSTRAAT Van	14	140729 - 140730	400	R_TV	254	1970	43	RP	
	28	TORENSTRAAT (D)	14	141009 - 141010	500	R_TV	272	1960	43	RE	
	29	TORENSTRAAT (D)	14	141010 - 141011	500	R_TV	272	1960	50	RE	
	30	TORENSTRAAT (D)	14	141017 - 141026	500	R_TV	272	1960	40	RE	
	31	TORENSTRAAT (D)	14	141008 - 141009	500	R_TV	276	1960	47	RE	
	32	VONDELLAAN Joost v.	14	141008 - 141533	300	R_TV	282	1960	5	RP	
	33	WOLGAPLANTSOEN	14	141139 - 141141	300	R_TV	254	1984	41	RP	
	34										
	35										
	36										
Heusden	1	BEATRIXSTRAAT	36	336125 - 336126	300	R_TV	254	1962	46	RE RP	
	2	BERNHARDSTRAAT	36	336133 - 336134	300	R_TV	254	1962	26	RE VV	
	3	CHRISTINASTRAAT	36	336138 - 336139	300	R_TV	264	1962	44	RE VV	
	4	DEELENSTRAAT van	36	336227 - 336228	300	R_TV	254	1980	52	RP	
	5	GOCHSTRAAT Everardu	36	336076 - 336077	300	R_TV	264	1957	30	RP	
	6	OOSTERS de	36	336236 - 336237	300	R_TV	254	1981	6	RP	
	7	TULLENSTRAAT	36	336096 - 336097	400	R_TV	254	1968	80	RE	
	8	VEROLMESTRAAT Corne	36	336080 - 336081	300	R_TV	264	1957	29	RP	
	9	VEROLMESTRAAT Corne	36	336077 - 336078	300	R_TV	268	1957	29	RP	
	10										

2493

 RP=REPAREREN / DEELRENOVEREN
 RE=RENOVEREN
 VV=VERVANGEN

Bijlage 9

Overzicht systeemgerichte maatregelen in de vrijvalriolering 2004

Nog uit te voeren maatregelen conform het Gemeentelijk RioleringsPlan Heusden - 2 in de diverse kernen per 1 januari 2004.

DRUNEN				
Aanleg overstort Venne-west 3				
Aanleg interne overstorten/werventielen Grote- straat / W. Alexanderstraat				
ELSHOUT				
Aanleg riolering d'Oultremontweg (het veilingterrein)				
VLIJMEN-NIEUWKUIJK				
Aanleg riolering Vlaamsche Hoeven (fietspad)	o 700 mm	ca. 250 m		
Aanleg riolering v.d. Venstraat e.o.	o 700/900 mm	ca. 92 m		
Vergroting riolering Wolput	o 500 mm	ca. 326 m	(18)	
Verbetering riolering Onsenoortsestraat	o 800 mm	ca. 15 m	(106)	
Opheffen overstort Nieuwkuijksestraat			(1029)	
Opheffen overstort Venbroekstraat			(1038)	
Vervanging gemaal Tunnelweg				
Aanleg overstort Priemsteeg				
Aanleg riolering best. Vijfhoeven IV	o 900 mm		(1)	
Aanleg overstort Vijfhoeven IV			(3918)	
HAARSTEEG				
Aanleg riolering Pat v.d. Elsenstraat	o 300 mm	ca. 22 m	(25)	
Vergroting riolering M.v. Eschstraat / Ipperhoeve / M. Prinsenstraat	o 500 / 600 / 700 mm	ca. 138 / 105 / 68 m	(24 / 20 / 21)	
Vergroting c.q. afkoppelen riolering Haarsteegsestraat	o 4/5/600 mm	ca. 1051m	(26/27/28)	
Vervanging gemaal De Hoeve				
Aanleg overstort Kavelingweg			(23)	
Aanleg riolering Kavelingweg	o 300 / 600 / 800 mm	ca. 33 / 84 / 74 m	(23)	
OUDHEUSDEN				
Vergroting riolering div. locaties Oudheusden	o 600 mm	ca. 150 m		
Aanleg riolering div. locaties Oudheusden	o 300/600 mm	ca. 70 m		
Aanleg randvoorziening t.h.v. van Deelenstraat	340 m ³			
Aanpassen div. overstorten Oudheusden/vesting Heusden.				
HERPT				
Gemaal Luttelherpt verhogen naar 25m ³ /h				
Afkoppelen div. locaties Herpt				
Overige				
Roolvervanging naar aanleiding van inspectieresultaten				
Totaal bedrag				6.116.000,00

Bijlage 10

Overzicht belangrijkste financiële gegevens

Overzicht belangrijkste financiële gegevens

1. Rioolrechtberekening (basisscenario) voor de periode 2004-2013

	Jaar	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal aantal aansluit.		17650	17957	18137	18317	18497	18677	18857	19037	19217	19397
INVESTERINGEN excl. inflatie											
rioolvervanging		1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	618	690	763
maatregelen basisinspanning		7991	0	0	0	0	0	0	0	0	0
gemalen bk		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
gemalen mech/elec		88	115	61	6	80	126	146	0	0	37
persleidingen		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
drukriool bouwkundig		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
drukriool pompen		14	0	0	0	40	7	0	0	0	11
randvoorzieningen		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
aansluiten buitengebied		2146	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal investering (excl.inflatie)		11239	1115	1061	1006	1120	1133	1146	618	690	811
KAPITAALLASTEN excl. inflatie											
rioolvervanging		66	133	199	266	332	399	465	506	552	603
maatregelen basisinspanning		531	531	531	531	531	531	531	531	531	531
gemalen bk		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
gemalen mech/elec		6	13	18	18	23	32	41	41	41	44
persleidingen		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
drukriool bouwkundig		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
drukriool pompen		1	1	1	1	4	4	4	4	4	5
randvoorzieningen		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
aansluiten buitengebied		143	143	143	143	143	143	143	143	143	143
kapitaalslasten u.h. verleden		960	928	896	864	832	800	768	736	704	672
Totaal kapitaallasten		1707	1749	1788	1822	1865	1908	1952	1961	1975	1997
EXPLOITATIELASTEN excl. inflatie											
reinigen & periodiek onderhoud		219	219	219	219	219	219	219	219	219	219
rioolinspectie		25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
overige exploitatieposten		49	49	49	49	49	49	49	49	49	49
onderzoek		156	50	50	50	50	50	50	50	50	50
kostenplaatsen		236	236	236	236	236	236	236	236	236	236
Totaal exploitatie		685	579	579	579	579	579	579	579	579	579
Totaal lasten		2392	2328	2366	2401	2444	2487	2531	2540	2554	2576
Benodigd (EUR/aansl)		136	130	130	131	132	133	134	133	133	133
BATEN (EUR *1000)											
Aantal aansluitingen		17650	17957	18137	18317	18497	18677	18857	19037	19217	19397
Voorstel (EUR/aansl.)		113	113	113	113	113	113	113	113	113	113
Berekende rioolbel.		1994	2029	2049	2070	2090	2111	2131	2151	2172	2192
Dekkingspercentage (%)		83	87	87	86	86	85	84	85	85	85
Overige opbrengsten		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal opbrengsten		1994	2029	2049	2070	2090	2111	2131	2151	2172	2192
Opbrengsten - lasten		-397	-299	-317	-331	-354	-377	-400	-389	-383	-384
Rentebedrag		280	276	274	271	266	260	253	244	236	227
Saldo Reserve		4740	4717	4674	4613	4526	4410	4262	4117	3970	3813
CASH-FLOW (EUR *1000)											
Uitgaven		11923	1694	1640	1585	1699	1712	1725	1197	1268	1390
Inkomsten		1994	2029	2049	2070	2090	2111	2131	2151	2172	2192
Inkomsten - uitgaven		-9929	335	410	485	392	398	406	954	903	802

Bijlage 11

Reacties van externe instanties

In deze bijlage is de schriftelijke reactie opgenomen van Rijkswaterstaat.

Op 21 januari 2004 heeft een ambtelijk overleg plaatsgevonden met vertegenwoordigers van Waterschap Aa en Maas. Het verslag van dit overleg is in deze bijlage opgenomen.

Aan
Gemeente Heusden
Afdeling CCT
t.a.v. dhr. O. van Limburg
Postbus 10000
5256 ZZ Heusden

Contactpersoon
I. Gorlee

Doorkiesnummer
010-4026403

Datum
8 januari 2004

Bijlage(n)
-

Ons kenmerk
AWE/2004

Uw kenmerk
-

Onderwerp

Advies met betrekking tot het Gemeentelijk Rioleringsplan Heusden 2004-2008

Op 8 december 2003 heb ik van u het (definitief) concept GRP ontvangen van de gemeente Heusden voor de periode van 2004-2008. In uw brief verzoekt u mij als wettelijk adviseur een reactie te geven over dit plan.

Rijkswaterstaat beoordeelt het GRP, als zijnde de waterkwaliteitsbeheerder van de Rijkswateren, op de onderstaande onderwerpen:

1. Basisinpanning
2. Waterkwaliteitsspoor
3. Riooloverstorten
4. Ongezuiverde lozingen in het buitengebied
5. Wvo-vergunningverlening
6. Preventieve maatregelen
7. Overige maatregelen
8. Planvorming

Op 8 januari 2004 heeft mevr. I. Gorlee telefonisch contact met u gehad over het genoemde plan. Hieronder volgt ons advies puntsgewijs:

1) Basisinpanning
Geen opmerkingen.

2) Waterkwaliteitsspoor
Geen opmerkingen.

3) Riooloverstorten

In uw gemeente zijn geen overstorten, of overige lozingspunten, welke op de Bergsche Maas lozen.

4) Ongezuiverde lozingen in het buitengebied

Het beleid in het kader van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) is erop gericht ongezuiverde lozingen danwel deels gezuiverde lozingen op oppervlaktewater te beëindigen door afvoer van afvalwater via het centrale gemeentelijk rioolstelsel naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie (rwzi). Deze beleidslijn wordt zowel in de richting van de beleidsplannen als in de Wvo-vergunningverlening consequent gevolgd.

In het GRP wordt aangegeven dat thans nog 14 woningen en/of bedrijven in het buitengebied gelegen zijn die niet zijn aangesloten op het rioolstelsel, maar lozen op de Bergsche Maas. Met de gemeente is overleg gevoerd over de 14 lozingen van de panden aan de Bakkersdam. Afgesproken is dat het huishoudelijke afvalwater van de panden, als ook de first flush van Bakkersdam no. 5-7, aangesloten wordt op mechanische riolering voor 1 januari 2005, indien de praktische uitvoering dit toelaat.

Indien er sprake is van een nieuwe lozing zal de aanvraag getoetst worden aan de AMvB "Lozingenbesluit Wvo huishoudelijk afvalwater" waarin is aangegeven dat nieuwe lozingen op oppervlaktewater in principe niet worden toegestaan. Het bovenstaande geldt eveneens voor de huishoudelijke lozingen afkomstig van reeds afgemeerde woonschepen. Ten aanzien van nieuwbouw in niet gerioleerde gebieden verzoek ik u om geen bouwvergunning af te geven voordat er duidelijkheid is over inzameling en zuivering van het afvalwater.

5) Wvo-vergunningverlening

U heeft aangegeven dat er geen directe lozingen vanuit het rioolsysteem op oppervlaktewater plaatsvinden. Momenteel is een vergunning in het kader van de Wet verontreiniging oppervlaktewater daarom niet nodig.

6) Preventieve maatregelen Geen opmerkingen.

7) Overige maatregelen Geen opmerkingen.

8) Planvorming Geen opmerkingen.

Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben. Indien u nog vragen heeft kunt u contact opnemen met mevr. Ing. I. Gorlee (tel. 010-402 6403) van de afdeling AWE.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
namens deze,
DE HOOFDINGENIEUR-DIRECTEUR,
namens deze,
het hoofd van de afdeling Emissies,

drs. M. de Bruijn

BESPREKINGSRAPPORT

Datum: 27 januari 2004

Gez afd.hoofd:

Projectnr:

Besteknr:

Archief:

<p><i>Datum bespreking</i> 21 januari 2004</p> <p>Plaats bespreking gemeentehuis te Vlijmen</p> <p>Onderwerp Gemeentelijk Rioleringsplan 2004-2008</p>	<p><i>Aanwezigen extern:</i> Naam, voorletters: H. Rappard E. Muller H. Stolker</p>	<p>Namens: Waterschap Aa en Maas Waterschap Aa en Maas Ingenieursbureau Tauw</p>
<p>Opgemaakt door: O. van Limburg</p>	<p><i>Aanwezigen intern:</i> Naam, voorletters: T. Jobsen O. van Limburg</p>	<p>Namens: gemeente Heusden gemeente Heusden</p>
<p>Omschrijving</p>	<p>Actie door</p>	

Opening

De gemeente Heusden heeft op 8 december 2003 het waterschap Aa en Maas een concept ontwerp GRP 2004-2008 gestuurd. Naar aanleiding van vragen over dit ontwerp GRP is dit overleg gepland.

Vragen

- Blz 6 bovenste alinea: overleg WS noodzakelijk*
Hieraan wordt toegevoegd dat bij eventuele wijzingen in het beleid overlegt zal worden met het Waterschap
- Ws De Maaskant wordt gewijzigd in Ws Aa en Maas
- Blz 10 Bijlage 1 reeds beschikbaar?*
De bijlage is bijgevoegd bij dit verslag
- Blz 17 3.3.2. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt toegevoegd de Watertoetsprocedure*
- Blz 19 3.4.2. Heusdense kwaliteit, welke maatstaaf?*
De maatstaaf wordt beschreven in bijlage 5 en wordt getoetst volgens de NEN 3399

Alle gemalen op telemetrie, overstortmetingen ook?

Daar waar de overstorten dicht bij de gemalen liggen zullen deze worden aangesloten op de gemaalcomputer (b.v. bij randvoorzieningen). De overige overstortmetingen worden uitgevoerd met losse tellers.

Blz 20 BRB Drunen is nog niet afgerond
Wordt aangepast naar voorjaar 2004

Gescheiden principe: hier wordt geen genoemd en op blz 13 6%

De 6% slaat op verbeterd gescheiden stelsel. Dit zal verduidelijkt worden in het GRP

Optimalisatie afvalwatersysteem: Zin 'Het functioneren...??
Deze zin wordt aangepast

Blz 21 Maatregelen emissiespoor: planning, middelen
Ten aanzien van de maatregelen in het kader van het emissiespoor wordt de planning van het GRP-2 aangehouden. Dit betekent dat deze 1-1-2005 gereed zijn. In dit GRP zijn de benodigde middelen daarvoor meegenomen.

Blz 22 Aansluitvergunning
Ws De Maaskant heeft nog geen aansluitvergunning verlangd van de gemeente. De aansluitvergunning zal uit het GRP gehaald worden.

Blz 25 5^e zin: Afkoppelen -> Afkoppelen van verhard oppervlak
Waterkwaliteit die de burgers van Heusden wensen ->
Deze zin wordt aangepast / verwijderd

Ontwikkelen beleid afkoppelen

De gemeente Heusden kiest ervoor om het afkoppelen alleen uit te voeren indien er overige maatregelen aan het riool uitgevoerd dienen te worden. Bijvoorbeeld: vervanging van riolering, maatregelen in het kader van het waterkwaliteitspoor en maatregelen in het kader van de klimaatontwikkeling. Omdat over de twee laatste maatregelen nog geen inzicht is in wat er dient te gebeuren zal voorlopig alleen afgekoppeld worden bij rioolvervanging. In het bodembeleidsplan is beleid opgenomen over wanneer er wel en wanneer er niet geïnfilteerd mag

worden in de bodem.

Blz 28 Tabel 4.3 is nog niet volledig

De tabel is wel volledig, maar geeft alleen de bedragen aan die extra op de huidige begroting komen.

Blz 30 De inspectieresultaten toetsen aan landelijke norm

De inspecties worden uitgevoerd conform de NPR 3398 en NEN 3399. De gemeente Heusden heeft zijn eigen kwaliteitsmodel -> Bijlage 5

Blz 31 Par. Inzamelstelsel voor regenwater

Bij 2% wordt de doelstelling niet gehaald.

Dit klopt voor argumentering zie antwoord bij Ontwikkelen beleid afkoppelen.

Blz 34 Tabel 5.1 Maatregelen basisinspanning

Deze kosten staan onder de systeemgerichte maatregelen

Blz 37 5.5 2. Hydraulisch neutraal

Eerst wordt er onderzoek gedaan naar de effecten van de klimaatverandering. Daarna zal er beleid ontwikkeld worden.

5.5 3. WKS niet?

De kosten als gevolg van het waterkwaliteitsspoor worden pas meegenomen wanneer bekend is welke maatregelen genomen moeten worden.

Wordt het rioolrecht bij de jaarlijkse evaluatie meegenomen?

Ja, inderdaad, al zal dat niet altijd gelijk hoeven te leiden tot een aanpassing van het rioolrecht.

Blz 45 3^e bolletje Afkoppelen -> Afkoppelen van verhard oppervlak

Blz 46 Het waterschap betreurt het dat de bouwverordening niet aangepast is.

Blz 48 Het waterschap vraagt of er in de toekomst nog een waterplan opgesteld wordt.

Vooralsnog heeft het college besloten het niet te doen. Er is ruimte binnen het GRP om een watervisie / plan op te stellen.